

Ülevaade laiendatud omnibussküsitluse tulemustest

EESTI ELANIKKONNA HOIAKUD MAAELU PROBLEEMIDE SUHTES

Tallinn
Mai 2006

Sisukord

UURINGU TAUST JA VALIM	3
KOKKUVÕTVAD TULEMUSED	8
1. HINNANGUD MAAELU ÜLDISELE ARENGULE	12
1.1. Maaelu üldine areng	12
1.2. Maaelu arengutase peamistes sotsiaal- ja majanduspoliitilistes küsimustes	19
2. MAAELU TOETAMISE VAJADUS	24
2.1. Maaelu toetamise vajadus	24
2.2. Maaelu toetamise vajadus etteantud valdkondades	27
2.3. Oodatavad eeldused maal elamiseks.....	34
3. EUROOPA LIIDU PÕLLUMAJANDUSPOLIITIKA JA TOETUSED	38
4. TALU MÕISTE.....	45
5. MAAL ELAMISE SOOV	48
6. LINNAELANIKUD, KES SOOVIKSID ELADA MAAL.....	52
Kasutatud küsimustik.....	60

UURINGU TAUST JA VALIM

Ülesanne

Käesoleva uuringu tellijaks on Riigikogu Kantselei ja Riigikogu Maaelu komisjon ning selle peamiseks ülesandeks oli selgitada maaelu arengu ja selle toetamisega seotud aktuaalsete probleemide loetelu ning lahendamise prioriteetid.

Meetod

Uuringu meetodiks oli vahetu silmast-silma intervjuu kodudes.

Küstitlusaeg

Uuringu aluseks olev küsitlus viidi läbi ajavahemikul 12.04.-23.04.2006

Valim

Küsitlusvalimi kujundamisel arvestati kahe taotlusega:

- 1) valim peab esindusliku sotsiaaldemograafilise läbilõikena kirjeldama Eesti elanikkonda vanusevahemikus 18-74 aastat;
- 2) maaelanike osa valimis peaks olema piisav, et võrrelda nende hinnanguid linnaelanikega ning samas võimaldama ka maaelanike arvamuste võrdlust selle sisetruktuuri lõikes.

Seetõttu kujundati küsitlusvalim 2-osalisena:

- 1) **üleriigiline põhivalim** omnibussküsitluse (N=1030 vanusevahemikus 15-74 aastat) raames, millest jäeti andmebaasi 935 respondenti vanusevahemikus 18-74 aastat (15-17 aastased kõrvaldati)
- 2) **maaelanike lisavalim** N=200 väikealevikest ja küladest, vanusevahemikus 18-74 aastat, millest jäi pärast andmete kontrolli ja puhastamist andmebaasi 183 respondenti.

Kokku küsitleti seega 1118 inimest vanusevahemikus 18-74 aastat ning kumbki alamvalim kujundati piirkondlikult stratifitseeritud juhuvalimi põhimõttel.

Andmetöötluse alused

NB!

Kuna **laiendatud koguvalim** koosnes kahest eri alamvalmist, mis kokkuvõttes sisaldab võrreldes normiga proportsionaalselt enam maaelanikke, siis esitatakse uuringu tulemused ja analüüsid järgmiste printsiipidega.

- **Tulemused, mis kirjeldavad elanikkonda kui üldkogumi vastuseid, on võetud põhivalimi (N=935), ehk elanikkonna proportsionaalse sotsiaaldemograafilise läbilõike baasil**
- **Tulemused, mis võrdlevad maa- ja linnaelanike nägemusi, on võetud laiendatud valimi (N=1118) baasil, kus seega on maaelanikke normist enam ja mõnevõrra muutunud ka muude tunnuste proportsioonid**
- **Tulemused, mis käsitlevad maaelanike sisestruktuuri vastuseid, on võetud maaelanike laiendatud valimi (N=452) baasil**

Küsitlusvalimite struktuur

Põhivalimi struktuur

Kokku 935

Küsitluse läbiviimise koht

Tallinn	316	34%
Harjumaa	73	8%
Raplamaa	20	2%
Hiiumaa	8	1%
Saaremaa	20	2%
Läänemaa	12	1%
Pärnumaa	64	7%
Lääne-Virumaa	45	5%
Ida-Virumaa	125	13%
Viljandimaa	35	4%
Jõgevamaa	25	3%
Järvamaa	19	2%
Tartumaa	97	10%
Valgamaa	30	3%
Võrumaa	27	3%
Põlvamaa	19	2%

Koht

Suurlinn	499	53%
MK-keskus	90	10%
väikelinn, asula	79	8%
alevik	114	12%
küla	152	16%

Sugu

mees	433	46%
naine	502	54%

Vanus

18-24	138	15%
25-34	178	19%
35-44	174	19%
45-54	178	19%
55-64	141	15%
65-74	126	13%

Suhtluskeel

eesti keel	672	72%
vene keel	258	28%
muu	5	1%

Haridus

alg- või põhiharidus	140	15%
kutseharidus (ilma keskhariduseta)	45	5%
kesk- või gümnaasiumiharidus	240	26%
kutsekeskharidus / keskeriharidus	312	33%
kõrgharidus	195	21%

Perekonnaseis

vallaline	192	20%
lahutatud	83	9%
lesk	84	9%
abielus, vabaabielus	572	61%

Olete peres suurima sissetuleku tooja?

Jah	564	60%
Ei	367	39%

Olete peres peamine igapäevaste sisseostude tegija?

Jah	490	52%
Ei	243	26%
ostame koos	195	21%

Sissetulek pereliikme kohta kuus puhtalt kätte

alla 1000	26	3%
1001-2000	71	8%
2001-3000	198	21%
3001-4000	182	19%
4001-5000	120	13%
5001-6000	83	9%
6001-7000	57	6%
7001-8000	25	3%
8001-9000	18	2%
9000+	34	4%
vastamata	121	13%

Kes Te olete peamiselt?

Palgatöötaja	502	54%
Talunik	7	1%
Vabakutseline	21	2%
Ettevõtja, FIE	60	6%
Õpilane, üliõpilane	72	8%
Kodune	57	6%
Töötu	21	2%
Pensionär	185	20%
muu	2	*%

Mis ametikohal Te töötate?

Asutuse/ ettevõtte tippjuht	8	2%
Keskastme juht	43	9%
Tippspetsialist	32	6%
Keskastme spetsialist	114	23%
Kontoriametnik	29	6%
Isiku- või klienditeenindaja	80	16%
Oskustöoline	99	20%
Seadme- või masinaopaator, mootorsõiduki juht	34	7%
Lihhtöoline	50	10%
muu	9	2%

Kodu tüüp

Individuaalmaja	202	22%
Osa individuaalmajast	25	3%
Ridaelamuboks	4	*%
Korter kuni 6 korteriga majas	105	11%
Korter üle 6 korteriga majas	586	63%

Kas Te olete:

Eesti Vabariigi kodanik	797	85%
Muu riigi kodanik	64	7%
Kodakondsuseta	58	6%

Leibkonna liikmete arv

1	171	18%
2	274	29%
3	234	25%
4	168	18%
5	66	7%
6+	22	2%

Kvintiilid

1 kvintiil	166	18%
2 kvintiil	164	18%
3 kvintiil	157	17%
4 kvintiil	159	17%
5 kvintiil	154	16%
Sissetulek vastamata	135	14%

Laiendatud valimi struktuur

Kokku	1118	
Küsitluse läbiviimise koht		
Tallinn	316	28%
Harjumaa	101	9%
Raplamaa	29	3%
Hiumaa	8	1%
Saaremaa	32	3%
Läänemaa	23	2%
Pärnumaa	83	7%
Lääne-Virumaa	66	6%
Ida-Virumaa	134	12%
Viljandimaa	46	4%
Jõgevamaa	36	3%
Järvamaa	29	3%
Tartumaa	110	10%
Valgamaa	39	3%
Võrumaa	37	3%
Põlvamaa	29	3%
Koht		
Suurlinn	497	44%
MK-keskus	92	8%
väikelinn, asula	77	7%
alevik	184	16%
küla	268	24%
Sugu		
mees	558	50%
naine	560	50%
Vanus		
18-24	194	17%
25-34	198	18%
35-44	176	16%
45-54	231	21%
55-64	197	18%
65-74	122	11%
Suhtluskeel		
eesti keel	852	76%
vene keel	261	23%
muu	5	*%
Haridus		
alg- või põhiharidus	187	17%
kutseharidus (ilma keskhariiduseta)	57	5%
kesk- või gümnaasiumiharidus	288	26%
kutsekeskhariidus / keskeriharidus	374	33%
kõrghariidus	209	19%
Perekonnaseis		
vallaline	251	22%
lahutatud	97	9%
lesk	94	8%
abielus, vabaabielus	671	60%
Olete peres suurima sissetuleku tooja?		
Jah	659	59%
Ei	453	41%
Olete peres peamine igapäevaste sisseostude tegija?		
Jah	567	51%
Ei	308	28%
ostame koos	234	21%

Sissetulek pereliikme kohta kuus puhtalt kätte

alla 1000	37	3%
1001-2000	101	9%
2001-3000	238	21%
3001-4000	210	19%
4001-5000	139	12%
5001-6000	96	9%
6001-7000	60	5%
7001-8000	31	3%
8001-9000	19	2%
9000+	42	4%
vastamata	145	13%

Kes Te olete peamiselt?

Palgatöötaja	597	53%
Talunik	12	1%
Vabakutseline	29	3%
Ettevõtja, FIE	76	7%
Õpilane, üliõpilane	102	9%
Kodune	59	5%
Töötu	27	2%
Pensionär	210	19%
muu	7	1%

Mis ametikohal Te töötate?

Asutuse/ ettevõtte tippjuht	8	1%
Keskastme juht	50	8%
Tippspetsialist	36	6%
Keskastme spetsialist	124	21%
Kontoriametnik	30	5%
Isiku- või klienditeenindaja	90	15%
Oskustöoline	123	21%
Seadme- või masinaopaator, mootorsõiduki juht	46	8%
Lihhtöoline	77	13%
muu	10	2%

Kodu tüüp

Individuaalmaja	307	27%
Osa individuaalmajast	27	2%
Ridaelamuboks	5	*%
Korter kuni 6 korteriga majas	129	12%
Korter üle 6 korteriga majas	633	57%

Elukoht Tallinnas

Lasnamäe	112	10%
Mustamäe	74	7%
Haabersti/Õismäe	28	3%
Kesklinn	21	2%
Kristiine	24	2%
Nõmme/Pääsküla	29	3%
Kopli/Kalamaja/Pelgulinn	28	3%
Pirita/Merivälja	-	-%

Kas Te olete:

Eesti Vabariigi kodanik	961	86%
Muu riigi kodanik	62	6%
Kodakondsuseta	60	5%

Leibkonna liikmete arv

1	200	18%
2	338	30%
3	271	24%
4	194	17%
5	85	8%
6+	30	3%

KOKKUVÕTVAD TULEMUSED

Maaelu üldised arengud

Hinnangud maaelu üldisele arengule viimase 15 aasta jooksul on kokkuvõttes pigem tagasihoidlikud. Toimunud muutusi peab kas väga positiivseiks või pigem positiivseiks vaid 18% elanikkonnast. 38% leiab, et muutused on olnud kahesuunalised – nii positiivsed kui negatiivsed ning pigem negatiivseiks või väga negatiivseiks peab muutusi 29% elanikkonnast. 15% ei oska hinnangut anda.

Hinnangud maaelu üldisele arengule viimase 3 aasta jooksul (ehk ajal, mil EL rahasid on maaellu suunatud) on siiski kokkuvõttes märksa paremad kui 15 aasta retrospektiivis. Positiivsete vastuste osa kogu elanikkonna seas ulatub siin 29%-ni, kahesuunaliste hinnangute osa on 32%, negatiivsete hinnangute osa 19% ning hinnata ei oska 20%.

Maaelus toimunud positiivsete muutuse all peetakse silmas peamiselt ettevõtluse arengut, igasugu toetusi ja rahalist abi ning maaelu elavnemist. **Negatiivsete muutuste juures on selgelt esikohal tööpuudus.**

Tervikuna hinnatakse muutusi maaelus taasiseseisvumise järel negatiivseiks, kuid viimase kolme aasta arenguid EL toetuste perioodil positiivseks

Maaelu arengutegurid

Vaadeldud 10-st arengutegurist on kaheks paremal järjel olevateks side ja telekommunikatsioon (59% vastas, et täiesti piisav või pigem piisav) ning **vajaliku tasemega põhi- ja keskhariiduse kättesaadavus** (56%). Negatiivsete hinnangute osakaal neis tegurites on vastavalt 32% ja 33%.

Halvimaks arenguteguriks maal on palkade ja teenimisvõimaluste tase (positiivseid vastuseid 4%, negatiivseid 86 %).

Võttes kõigi vaadeldud tegurite positiivsete ja negatiivsete vastuste vahe, on side ja telekommunikatsiooni ning põhi- ja keskhariiduse kättesaadavus ka ainsad + märgiga tegurid (vastavalt +27% ja +22%). Kõikide ülejäänud tegurite hinnangute suhe on negatiivne, kusjuures kaheks nõrgimaks on töökohtade olemasolu ja valik (-79%) ning palgad ja teenimisvõimalused (-82%).

Maa- ja linnaelanike koondhinnanguis on siiski mõned olulised erinevused – nii side ja telekommunikatsiooni kui hariduse kättesaadavuse osas on maaelanike vastused tunduvalt positiivsemad kui linlaste omad ning maaelanike hinnang on ka looduskeskkonna korrashoiu ja kaubanduse kättesaadavuse osas kergelt positiivne. Kahe nõrgima teguri – töökohad ja teenimisvõimalused – osas on aga maaelanikud sama kriitilised kui linlased.

Üldistades kõigi tegurite hinnangute tulemused, näib tegu olevat pildiga, mille järgi elamine maal on võimalik, kuid elamine tänapäevasel tasemel mitte. Selle peamiseks pärssijateks on töökohtade puudus ning seega ka palkade ja teenimisvõimaluste nõrkus.

Maaelu toetamine

67% kogu elanikkonna valimist leiab, et riik peaks kindlasti spetsiaalselt toetama maaelu arengut. 21% leiab, et seda tuleks teha teatud määral mõnedes valdkondades ning vaid 3% leiab, et seda ei peaks tegema. 10% ei oska öelda. Linnaelanikest pooldab maaelu toetamise vajadust kindlasti 62%, maaelanikest 77%

Lahtise vastusena nimetatud valdkondadeks, mille osas peaks maaelu toetama tõusid esile:

- põllumajandus
- tööhõive suurendamine
- karja- ja loomakasvatus
- sotsiaalsfäär, toetused ja laenud
- haridus

Etteantud 9 valdkonnast peaks kogu elanikkonna arvates enim toetama põllumajanduslikku tootmist ja ettevõtlust, mida pooldab rohkem või vähem 79% küsitletuist ning teedevõrgu arengut ja selle korrashoidu (samuti 79%). Vajaliku tasemega hariduse kättesaadavuse toetamise vajadust näeb 74% küsitletuist.

Samas on näha, et kõiki etteantud maaelu valdkondi peaks elanike arvates toetama, ehk kõigi puhul ületas toetamist pooldavate osa märgatavalt mittetoetamist pooldavate osa.

Pool küsitletud elanikkonnast leiab, et riik peaks kindlasti soodustama tootmise/tööstuse linnast väljaviimist. 38% arvab, et seda peaks tegema teatud juhtudel ning vaid 13% leiab, et pigem või kindlasti mitte. Maa- ja linnaelanike üldhoiakuis siin olulist vahet pole.

Tervikuna on eestimaalaste hoiak maaelu toetamise suhtes läbivalt positiivne ning seda tuleks teha kõigis olulistes valdkondades.

Maal elamise oodatavad tingimused

Võttes kõigi vastanute poolt märgitud summade keskmise, on maal elamise äratasumise keskmiseks sissetuleku summaks 6 300 krooni pereliikme kohta kuus

Märkimisväärne on, et maa- ja linnaelanike ootustes vahet pole, mõlemate keskmine ootus on 6 300 - 6 400 krooni. Samas ootab noorem maaelanike rühm enam kui vanemad – noorem rühm 6 800 krooni, keskmine rühm 6 300 krooni ja vanem rühm 6 000 krooni.

Maal elamise mõistlikuks kauguseks linnast peetakse kuni 25 kilomeetrit, mida vastas 62% kogu valimist.

EL põllumajanduspoliitika

EL ühist põllumajanduspoliitikat peab kogu ühiskonna jaoks õiglaseks ja mõistlikuks kindlasti 34% ja pigem 26% elanikkonnast. Kokku seega 60%.

Põllumajandustootjatele toetuste maksmine nende elanikegruppide rahuldava elatustaseme tagamiseks on aktsepteeritav 69% küsitletute poolt (39% kindlasti, 30% pigem nõus). Põhimõtte vastaseid on 9% ning seisukohta ei oma 22%.

Samasuunaline on samuti hoiak, et lisaks EL toetustele, peaks ka Eesti riik oma eelarvest maaelu toetusi maksma. Kokku 71% elanikkonnast.

Ühemõtteliselt on küsitletud seisukohal, et põllumajandustoetusi peaksid saama reaalsed tootjad, sh rentnikud, mitte lihtsalt omanikud. Seda seisukohta toetab 70% küsitletuist. 22% ei oska vastata ning ülejäänud variantide osa on marginaalne. Sama põhimõtet toetavad pea võrdselt nii maa- kui linnaelanikud. Ülaltooduga seondub järgminegi hoiak – kui maa omanik rendib maa välja ja saab renditulu, siis ei peaks ta toetust saama. Sellisel seisukohal on 74% küsitletuist.

44% küsitletuist leiab, et Eesti peaks maksma põllumajandustoetusi maksimaalsel võimalikul määral, nagu vanades EL maades. 18% arvab, et pigem vähem ning 6%, et kindlasti vähem. 32% ei oska sellele vastata.

Seega on rahva toetus EL põllumajanduspoliitikale märkimisväärne ning ka Eesti riigi osalemine selles oodatud.

Talu

Talu on elanike arvates tegutsev pere majandusüksus, kus tegeletakse põllumajandusliku tootmisega. Toodud määratluse valis 48% küsitletuist. Muude määratluste valik on järgmine:

- igasugune maal asuv ajalooline ühepereelamu, kus elatakse püsivalt **17%**
- igasugune ühepereelamu, mida kasutatakse regulaarselt (elamiseks, maakoduks, suvilaks) **11%**
- tegutsev pere majandusüksus, kus tegeletakse muu tootmise või teenindusega **7%**.

Kokkuvõttes on näha, et talu on küsitletute jaoks siiski eelkõige klassikaline pere poolt peetav põllumajandustootmise üksus ja alles seejärel muu.

Soov elada maal

31% sooviks kindlasti elada maal, 21% sooviks pigem elada maal, 28% sooviks pigem elada linnas ja vaid 19% sooviks kindlasti elada linnas.

Seega sooviks rohkem elada maal kokku 52% elanikkonnast ning linnas vastavalt 48% elanikkonnast. (nende kategooriate suhe elanikkonnas on 36% (küla + alevik) ja 64% (linnad).

Seega on maa kui põhimõttelise elukeskkonna eelistus (igatsus) Eestis märkimisväärne ning veendunud linlasi (elaksid kindlasti vaid linnas) on vaid 19%.

Linnaelanikest sooviks elada maal (kindlasti + pigem) 38%, maaelanikest omakorda linnas 10%.

Arvestades aruande algul toodud tulemusi maaelu tegurite vajaka-jäämistest ning seejärel esitatud maaelu toetamise pooldamist linnaelanike poolt, näitab tulemus selgelt, et kui Eesti elanikud midagi idealiseerivad, siis küll enam maaelu kui linnaelu, kuigi tingimused maal oodatavat elukvaliteeti ei võimalda.

Linnaelanikud, kes sooviksid elada maal

Võrreldes kogu linnaelanike valimiga ei eristu maal elada sooviv linnaelanik oma profiililt pea üldse, ehk sellist soovi leidub kõigis elanikegruppides. Ainsateks tunnusteks, mis maale pürgijaid veidi enam eristavad, on:

- pigem eestlased
- hindavad maaelu arengutaset praegu veidi kõrgemalt kui ülejäänud

Kolmandik linnaelanikest, kes sooviksid elada maal, näevad maad siiski vaid elukohana nii, et töö käiakse linnas. Tegu pole siis niivõrd maaelanikuks saamise kuivõrd elu- ja töökeskkonna lahutamise sooviga.

Töökohtade- ja teenistuse võimalused, nagu uuringu algul nägime, on aga maaelu nõrgimad tegurid. Ülejäänud vastused jaotusid:

- 19% veedaks pensionipõlve maal (ehk poleks samuti aktiivsed)
- 19% tegeleks aiandusega,
- 17% tegeleks põllumajandusliku tootmisega
- 6% tegeleks turismiteenuste pakkumisega
- 6% tegeleks mõne tavalise palgatööga
- 3% tegeleks kaubandusega
- 2% tegeleks muude aladega

Seega oleksid pooled hüpoteetiliselt linnast maale elamaasujad maal majanduslikult aktiivsed ning pooled seda poleks.

43% rühmast oleks kindlasti valmis maal mõne vana maja oma perele elamiseks taastama ning veel 40% kaaluks seda, kui tingimused sobivad.

Tingimuseteks mida, vajatakse maal vana maja taastamiseks oleksid peamiselt riigi või omavalitsuse rahaline toetus elamu taastamiseks (esimese ja teise tingimusena kokku 41%) ja maja loodusliku asukoha meeldivus (41%). Järgmisteks tingimusteks on töökoha leidmine lähipiirkonnast (esimese ja teise tingimuse summa 29%) või asuks praegune töökoht sedavõrd lähedal, et seal saaks sõites edasi käia (25%).

1. HINNANGUD MAAELU ÜLDISELE ARENGULE

1.1. Maaelu üldine areng

Hinnangud maaelu üldisele arengule viimase 15 aasta jooksul on kokkuvõttes pigem tagasihoidlikud. Toimunud muutusi peab kas väga positiivseiks või pigem positiivseiks vaid 18% elanikkonnast. 38% leiab, et muutused on olnud kahe-suunalised – nii positiivsed kui negatiivsed ning pigem negatiivseiks või väga negatiivseiks peab muutusi 29% elanikkonnast. 15% ei oska hinnangut anda.

Maa- ja linnaelanike arvamus lahkneb peamiselt kahe-suunaliste muutuste hindamise osas. Üldine vastuste jaotus on järgmine:

	Positiivsed	Kahe-suunalised	Negatiivsed	Ei oska öelda
Linnaelanikud	18%	35%	28%	19%
Maaelanikud	21%	45%	29%	5%

Maaelanike seas on keskmisest positiivsemate hinnangutega noored, kel varasemat kogemust pole või on neil kujutus maaelust kui sellisest juba uuenenud, ning negatiivsemate hinnangutega vanem põlvkond

	Positiivsed	Kahe-suunalised	Negatiivsed	Ei oska öelda
18-34	27%	46%	21%	5%
35-54	22%	42%	35%	3%
55+	13%	48%	31%	7%

Maaelus toimunud positiivsete muutuste all peetakse silmas peamiselt ettevõtluse arengut, igasugu toetusi ja rahalist abi ning maaelu elavnemist. Linnaelanikud rõhutavad suhteliselt enam ka talude ja maade tagastamist, maaelanikud aga infrastruktuuri arengut.

Negatiivsete muutuste juures on selgelt esikohal tööpuudus. Linnaelanikud rõhutavad spetsiifiliselt ka harimata põlde, maaelanikud aga teenuste puudust, transpordi vähesust ja madalat elatustaset.

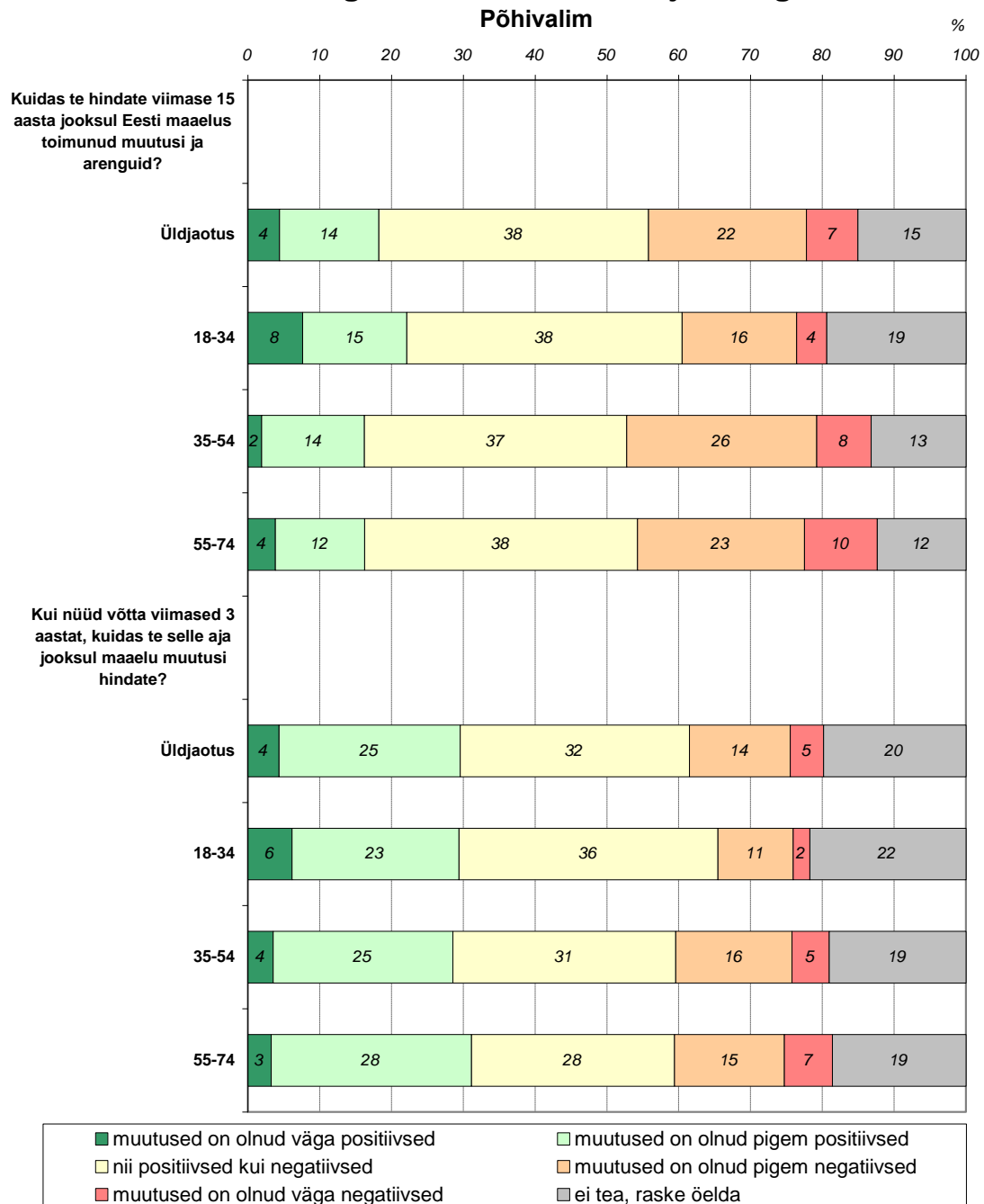
Hinnangud maaelu üldisele arengule viimase 3 aasta jooksul (ehk ajal, mil EL rahasid on maaellu suunatud) on siiski kokkuvõttes märksa paremad kui 15 aasta retrospektiivis. Positiivsete vastuste osa kogu elanikkonna seas ulatub siin 29%-ni, kahe-suunaliste hinnangute osa on 32%, negatiivsete hinnangute osa 19% ning hinnata ei oska 20%.

Kuigi ka maaelanike seas on positiivsete hinnangute tase võrdne linnaelanike omadega, on kahe-suunaliste ja negatiivsete hinnangute osa neil siiski veidi suurem ning kui linnaelanike hinnangute üldpilt on pigem positiivne, siis maaelanike hinnangute üldpilt pigem kahestunud.

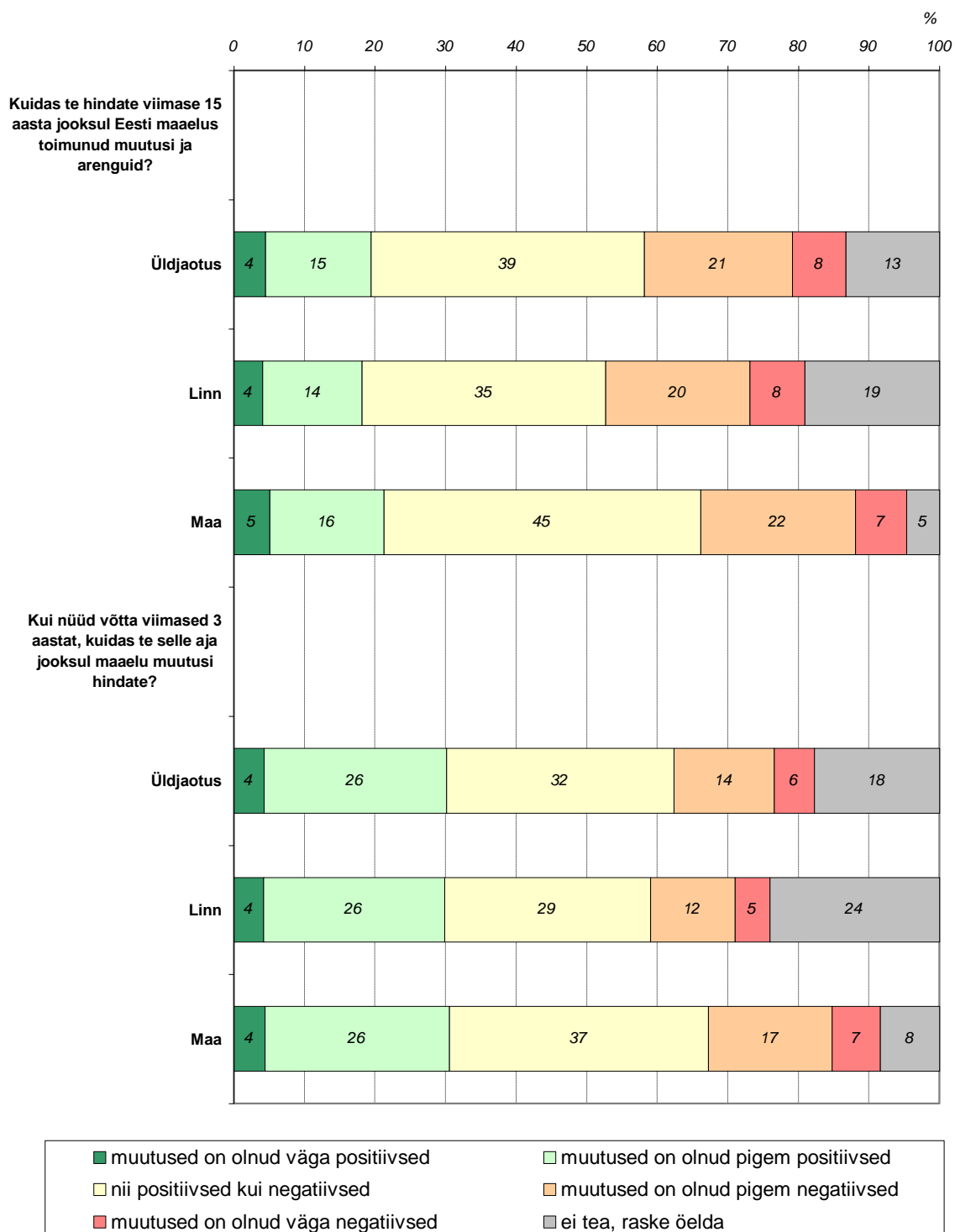
	Positiivsed	Kahe- suunalised	Negatiivsed	Ei oska öelda
Linnaelanikud	30%	29%	17%	24%
Maaelanikud	30%	37%	24%	8%

Maaelanike vastused vanuserühmiti 3 viimase aasta arengute kohta oluliselt enam ei erine.

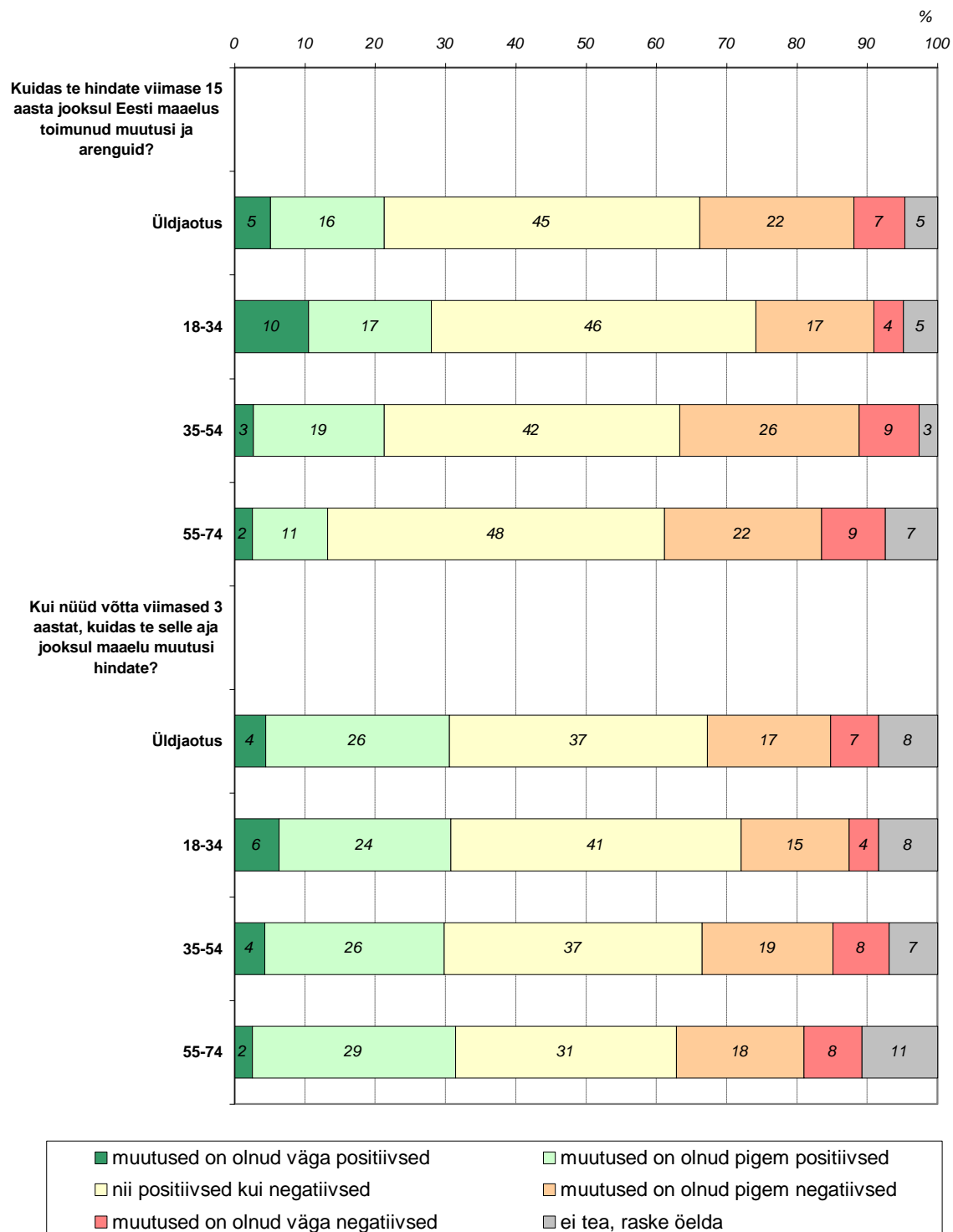
Hinnang maaelu muutustele ja arengule

Hinnang maaelu muutustele ja arengule II Laiendatud valim

Hinnang maaelu muutustele ja arengule III Maa valim

Juhis lahtiste vastuste tabelite lugemiseks.

Alljärgnevas tabelis (vt järgmine lk.) ning analoogsetes tabelites mujal aruandes on tegemist lahtiste vastuste üldistustega, mis on saadud vastavat kontentanalüüsi tarkvara kasutades (Le Sphinx Lexica). Kuna lahtiste vastuse tulemuste esitamine küsitlusaruannetes on üldlevinud probleem, mis tuleneb sellest, et neist käsitsi kokkuvõtete tegemine on töömahuks, kodeerijate poolt mõjutatud (nende nägu) ning tervikuna siiski nõrka statistilist esitust võimaldav, siis antud juhul on need probleemid ületatud.

Tabel tervikuna annab seega kompaktse ülevaate antud küsimuse lahtiste vastuste esinemissagedusest kokku ning eri vastajarühmade vastuse eripärast selles.

Konkreetsed näpunäited tabeli sisu mõistmiseks

Kõik tulemused on esitatud vastuste absoluutarvudes (sama tabeli saab esitada ka vastajate % märkides, kuid kuna lahtiste vastuste jaotus on sageli väga hajuv, siis poleks selline protsendijaotus väga ülevaatlik ning erineks loomult tavapäraste formaalsete etteantud vastuste protsendijaotusest).

Esimene veerg näitab vastajate poolt nimetatud omadusi/märksõnu/vastuseid esitatud küsimusele.

Järgmised veerud vastajarühmade kaupa näitavad mitu korda antud märksõna iga rühma poolt kasutati. Antud juhul on võrreldud linnaelanike ja maaelanike vastuseid.

Total veerg näitab iga märksõna/vastuse üldist esinemissagedust kogu antud küsitlusvalimi peale kokku.

Total rida all näitab iga rühma poolt antud märksõnade (vastajate) koguarvu.

Sinine raam tulemuse ümber näitab, et antud märksõna/vastus on antud rühmale statistiliselt usaldusväärset iseloomulik võrreldes teiste rühmadega, ehk seda on antud rühm märkinud suhteliselt sagedamini kui teised võrreldavad rühmad.

Roosa raam tulemuse ümber näitab, et antud märksõna/vastus on antud rühmale statistiliselt usaldusväärset mitteiseloomulik, ehk seda on antud rühm nimetanud suhteliselt harvem kui võrreldavad rühmad.

Mõlemal juhul tähendab statistiliselt usaldusväärne erisus sama, mis formaalsetegi vastuste puhul – tulemuse erinevus keskmisest väljub lubatud vea marginaali piirest. Seega omistatakse kas sinine või roosa raam arvestades antud vastajarühma vastuste hulka nii võrreldes teiste rühmadega kui võrreldes sama rühma teiste vastustega.

Kui raami pole – tähendab see, et rühmade antud vastused on statistiliselt sageduselt analoogsed ja ei eristu.

Kokkuvõttes – total veerg näitab antud küsimuse vastuste üldist pingerida ning vastajarühmade veerud nende vastuste esinemissagedust linna- ja maaelanike seas.

Sinise raami järgi on võimalik seejuures eristada seda, mida rõhutavad suhteliselt enam linnaelanikud ja maaelanikud. Roosa raami järgi on võimalik eristada seda, mida kumbki rühm rõhutab suhteliselt vähem.

Milles on teie arvates seisnenud positiivsed muutused maaelus?

Koht	linn	maa	TOTAL
Positiivsed muutused			
ettevõtluse areng	98	52	150
toetused, rahaline abi, EL	79	59	138
maaelu elavnemine	77	44	121
võimalused hakkama saamiseks	52	39	91
talude, maade tagastamine, erast	58	30	88
ei ole positiivset	39	46	85
infrastruktuuride areng	18	39	57
uued töökohad, palk	24	24	48
üleüldine areng	24	19	43
hea, ilus elukeskkond	18	20	38
tehnika areng	22	7	29
muu	24	11	35
TOTAL	533	390	923

Näeme, et positiivsete muutustena tuuakse eeskätt ettevõtluse areng, rahaline abi maaelule ning maaelu elavnemine. Linnaelanikud rõhutavad seejuures ettevõtluse arengut, maaelu elavnemist, talude ja maade tagastamist ning tehnika arengut. Maaelanikud rõhutavad suhteliselt enam infrastruktuuri arengut ning ilusat elukeskkonda ning lisavad ka enam, et midagi positiivset pole tegelikult toimunud. Kokkuvõttes hindavad linlased maaelu muutusi positiivsemalt ja mitmekesisemalt kui maaelanikud ise.

Milles on seisnenud negatiivsed muutused maaelus?

Koht	linn	maa	TOTAL
Negatiivsed omadused			
tööpuudus	155	153	308
vähe rahvast / noored linna	80	53	133
maaelu/põllumaj. üldine allakäik	72	55	127
teenuste puudus / teede olukord	47	65	112
harimata põllud (sh võsa)	71	36	107
madal elatustase/väike palk	44	44	88
transpordivõimaluste vähesus	34	46	80
hoonete lagunemine / kolhooside likvid.	26	25	51
väiketalu suretamine	27	23	50
põllumaj keerukus/kallidus (sh euronormid)	32	18	50
probl toodangu turust. (sh madal hind)	25	17	42
sots. probleemid maal	31	7	38
metsade raie/keskkond	19	12	31
loomapidamise vähend	19	11	30
pole riigipoolset toetust	20	6	26
vähe Eesti toodangut	13	3	16
reformid/seadused/politika	7	8	15
tagastamine/erastamine	2	4	6
muu	51	32	83
TOTAL	775	618	1393

Niisiis põhiliseks ja valdavaks negatiivseks muutuseks on tööpuuduse teke maal, millele juba tuntava vahe järel järgnevad noorte linnaminek, maaelu ja põllumajanduse üldine allakäik, teenuste puudus ning harimata põllud. Maaelanikud rõhutavad spetsiifiliselt veel madalat elatustaset ja transpordivõimaluste vähesust.

1.2. Maaelu arengutase peamistes sotsiaal- ja majanduspoliitilistes küsimustes

Küsimustikus vaadeldud 10-st arengutegurist on kaheks selgelt paremal järjel olevateks side ja telekommunikatsioon (59% vastas, et täiesti piisav või pigem piisav) ning vajaliku tasemega põhi- ja keskhariduse kättesaadavus (56%). Negatiivsete hinnangute osakaal neis tegureis on vastavalt 32% ja 33%.

Halvimaks arenguteguriks maal on palkade ja teenimisvõimaluste tase (positiivseid vastuseid 4%, negatiivseid 86 %).

Võttes kõigi vaadeldud tegurite positiivsete ja negatiivsete vastuste vahe (jättes välja "raske öelda" vastused), on side ja telekommunikatsiooni ning põhi- ja keskhariduse kättesaadavus ka ainsad + märgiga tegurid (vastavalt +27% ja +22%). Kõikide ülejäänud tegurite hinnangute suhe on negatiivne, kusjuures kaheks nõrgimaks töökohtade olemasolu ja valik (-79%) ning palgad ja teenimisvõimalused (-82%). Tulemustes on ka mõningaid erinevusi vastavalt vanuselisele jaotusele, kuid need pole põhimõttelist laadi ega muuda üldpilti.

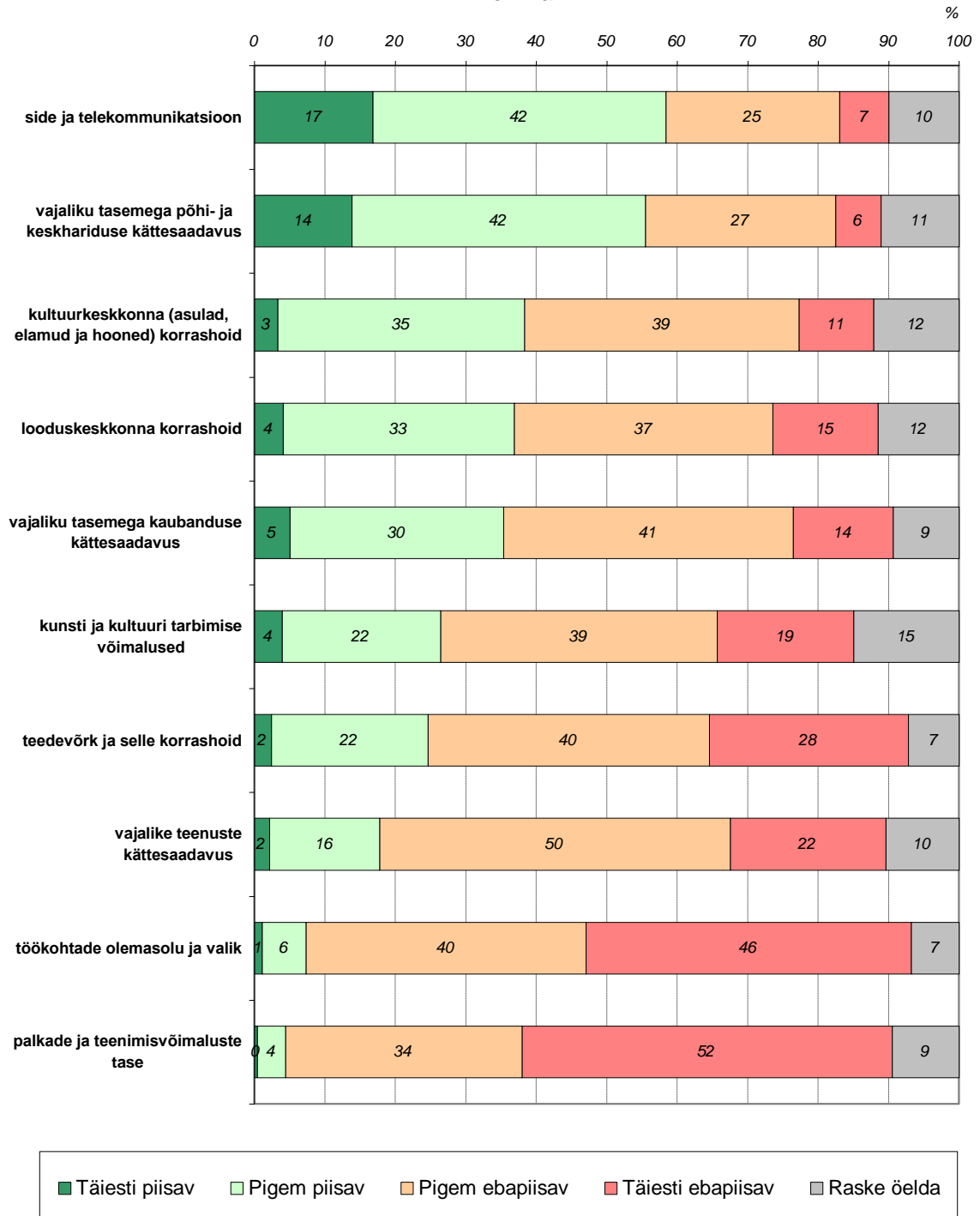
Teedevõrgu ja selle korrashoiu hinnangute suhe on -44% ning vajalike teenuste kättesaadavuse hinnang – 54%.

Üldistades kõigi tegurite hinnangute tulemused, näib tegu olevat pildiga, mille järgi elamine maal on võimalik, kuid elamine tänapäevasel tasemel mitte.

Maa- ja linnaelanike koondhinnanguis on siiski mõned olulised erinevused – nii side ja telekommunikatsiooni kui hariduse kättesaadavuse osas on maaelanike vastused tunduvalt positiivsemad kui linlaste omad ning maaelanike hinnang on ka looduskeskkonna korrashoiu ja kaubanduse kättesaadavuse osas kergelt positiivne. Kahe nõrgima teguri – töökohad ja teenimisvõimalused – osas on aga maaelanikud sama kriitilised kui linlased, ehk vaatamata olude paremale tundmisele, puudub positiivsem noot.

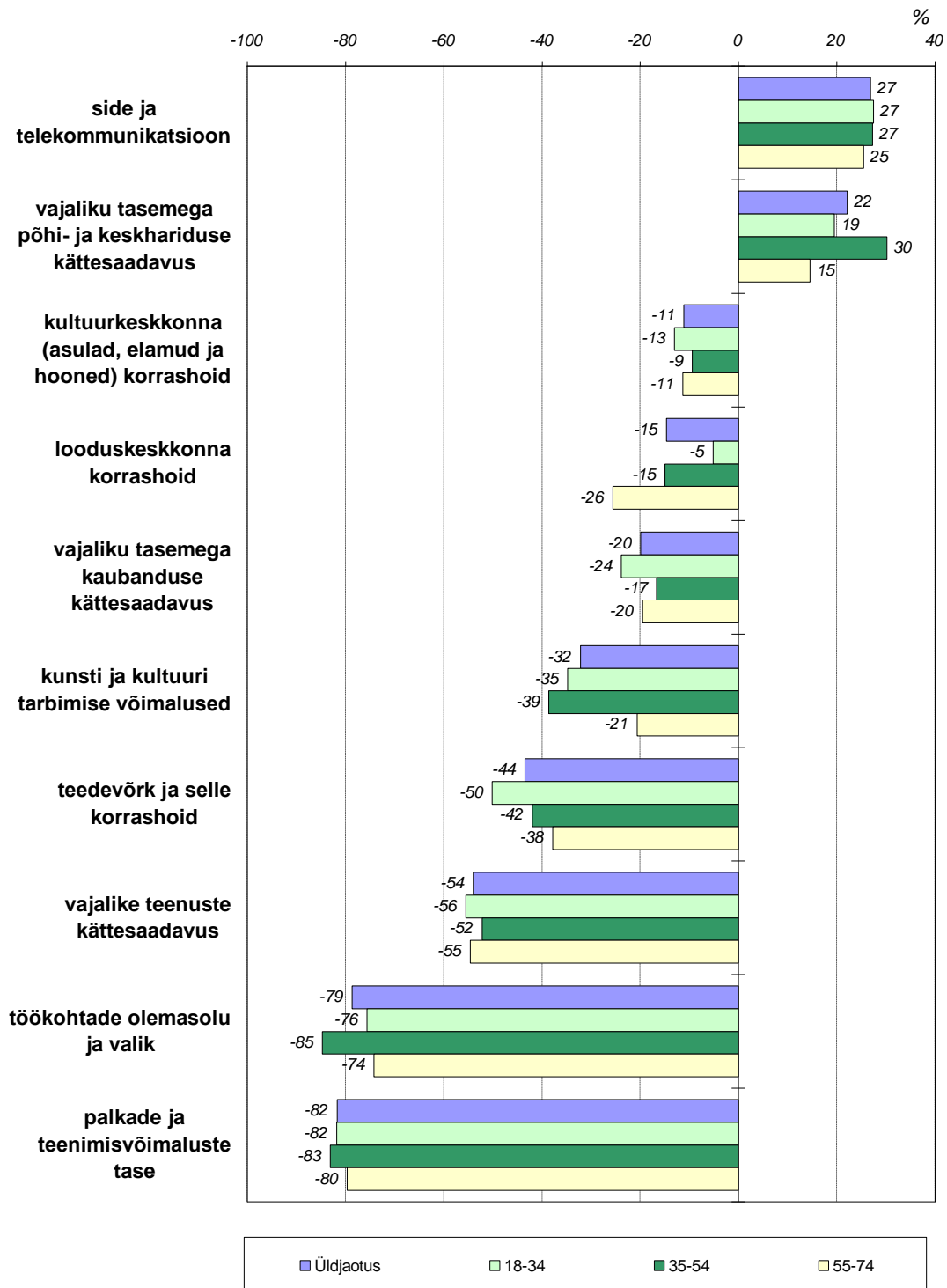
Üldiselt on maaelanike vanim rühm (55+) positiivsemate hinnangutega kui esimesed kaks vanuserühma, kuid see ei puuduta jällegi töökohtade ja teenimisvõimaluste tegureid, milles kõik maaelanike vanuserühmad on võrdselt kriitilised.

Hinnang maaelu arengutasemele järgmistes küsimustes Põhivalim

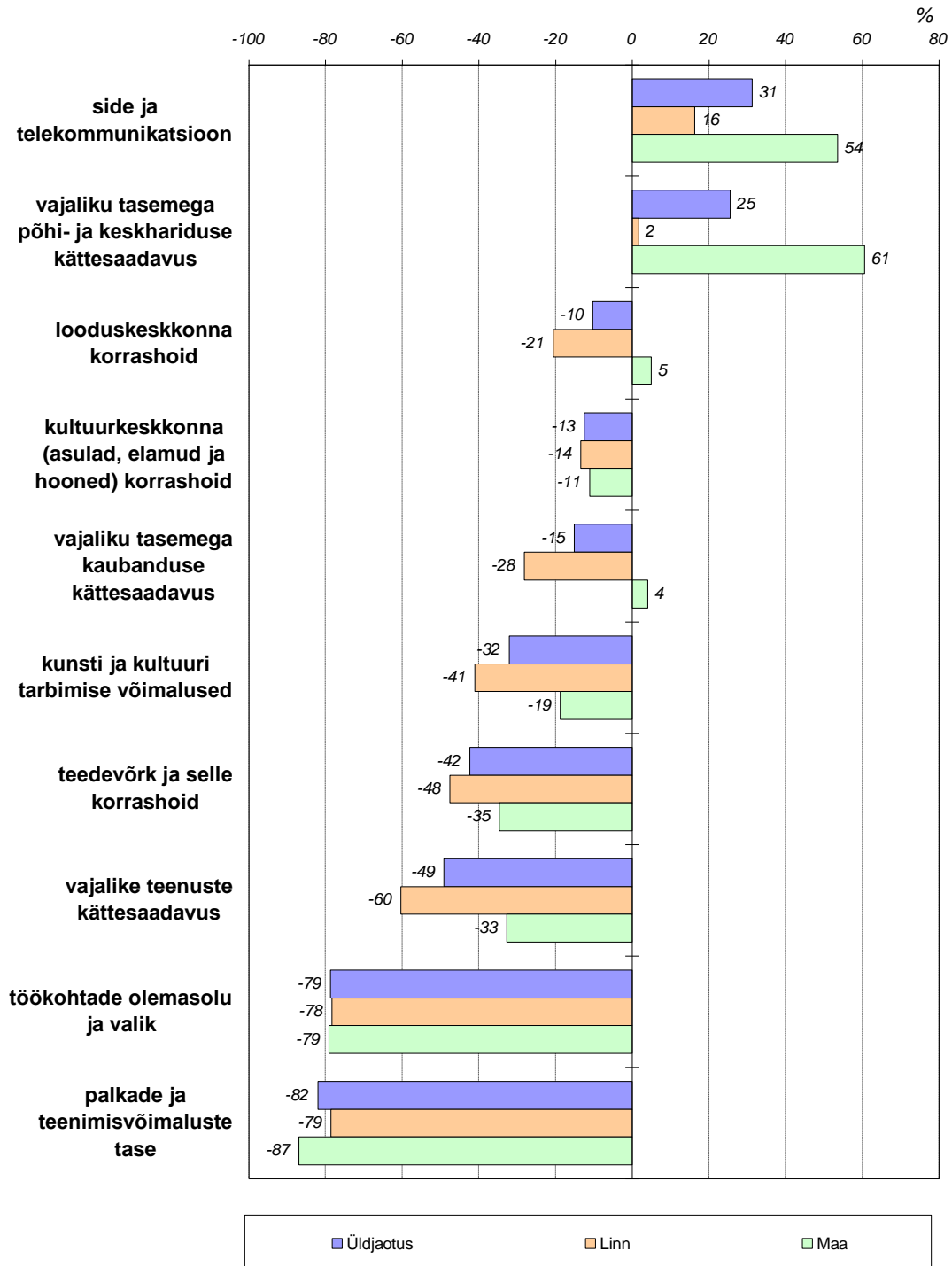
Hinnang maaelu arengutasemele järgmistes küsimustes

Põhivalim
 "+" ja "-" hinnangute vahe

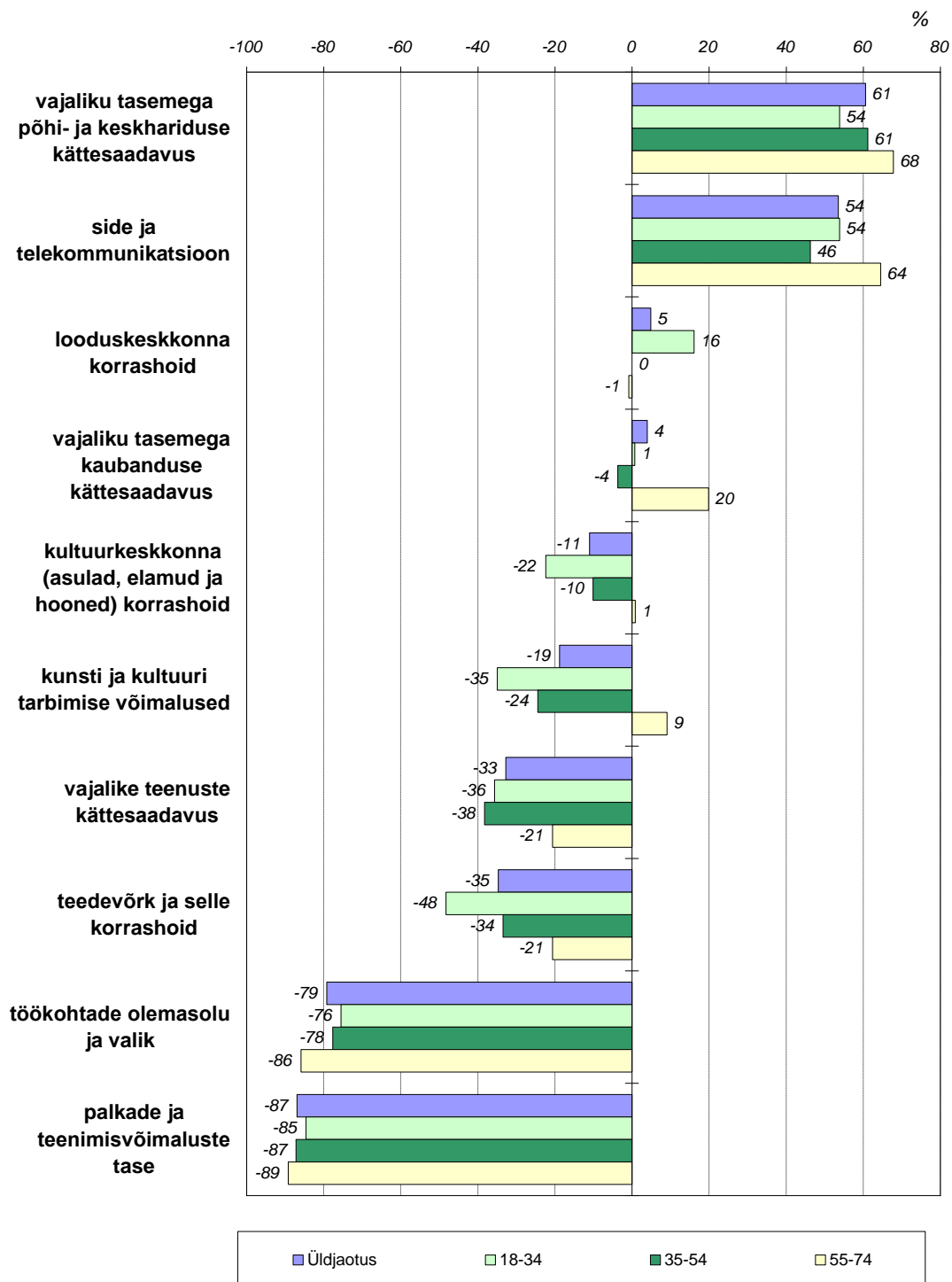
Hinnang maaelu arengutasemele järgmistes küsimustes

Laiendatud valim
"+" ja "-" hinnangute vahe

Hinnang maaelu arengutasemele järgmistes küsimustes

Maa valim
"+" ja "-" hinnangute vahe

2. MAAELU TOETAMISE VAJADUS

2.1. Maaelu toetamise vajadus

67% kogu elanikkonna valimist leiab, et riik peaks kindlasti spetsiaalselt toetama maaelu arengut.

21% leiab, et seda tuleks teha teatud määral mõnedes valdkondades ning vaid 3% leiab, et seda ei peaks tegema. 10% ei oska öelda.

Linnaelanikest pooldab maaelu toetamise vajadust kindlasti 62%, maaelanikest 77%.

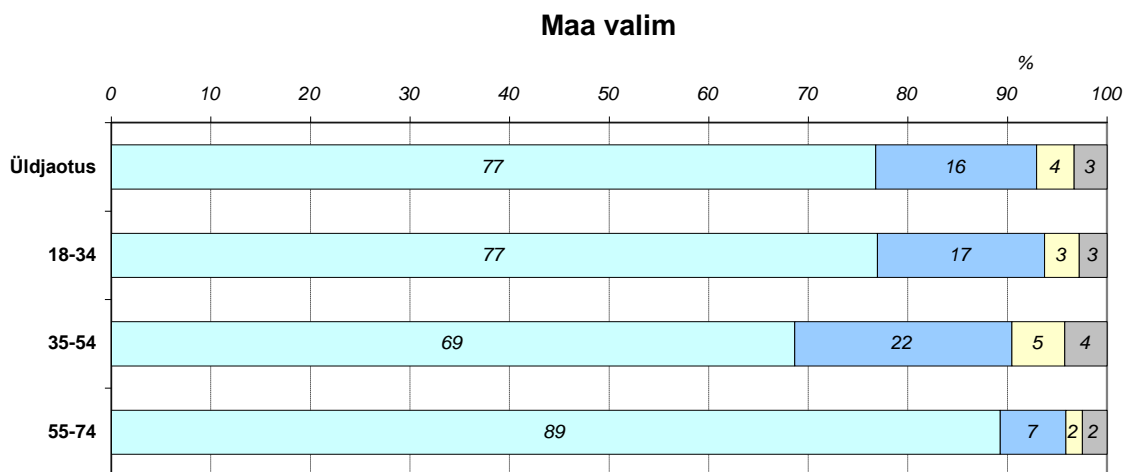
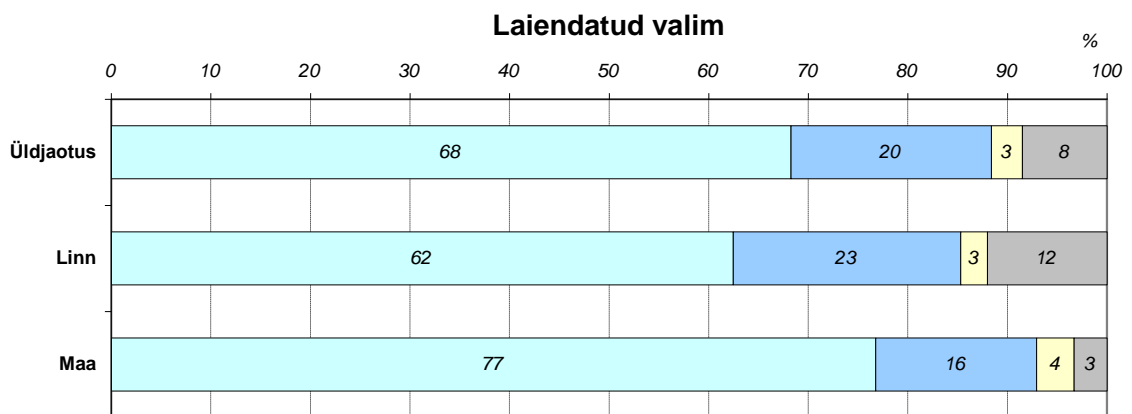
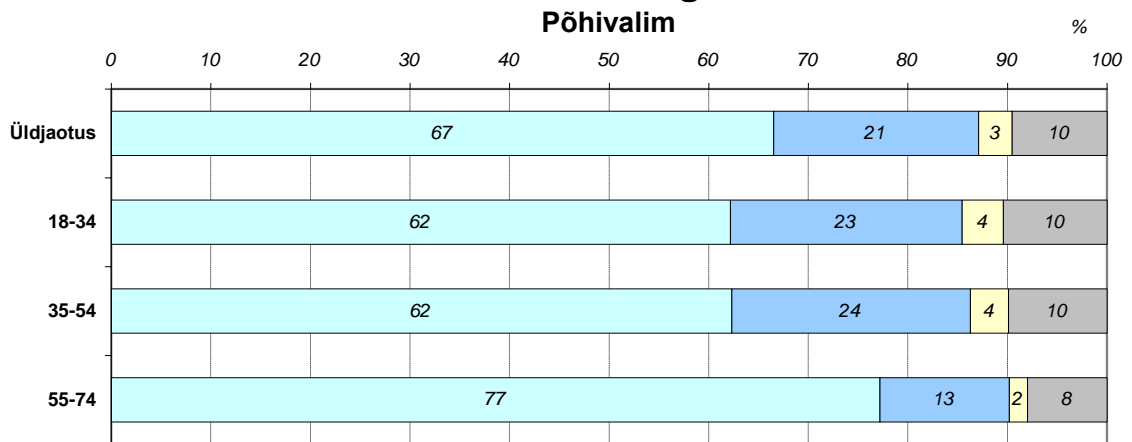
Maaelanike nooremas rühmas (18-34) on maaelu toetamise kindlaid pooldajaid 77%, keskmises vanuserühmas (35-54) 69% ja vanemas rühmas (55+) 89%.

Lahtise vastusena nimetatud valdkondadeks, mille osas peaks maaelu toetama tõusid esile:

- põllumajandus
- tööhõive suurendamine
- karja- ja loomakasvatus
- sotsiaalsfäär, toetused ja laenud
- haridus

Linnaelanikud rõhutasid seejuures suhteliselt enam kolme viimast, maaelanikud aga tööhõivet ning muudest peamistest teguritest teedehitust ja korrashoidu.

Kas riik peaks teie arvates spetsiaalselt toetama maaelu arengut?

jah, kindlasti
 teatud määral, mõnedes valdkondades
 ei peaks
 raske öelda

Millistes valdkondades ja küsimustes peaks teie arvates maaelu toetama?

Koht	linn	maa	TOTAL
Toetusvaldkonnad			
põllumajandus	153	115	268
tööhõive suurendamine	93	96	189
karja-loomakasvatus	112	37	149
sotsiaalsfäär, toetused, laenud	84	43	127
haridus	74	47	121
teede ehitamine, korrashoid	46	49	95
tootmine	40	29	69
taimekasvatus, aiandus	47	16	63
kultuur ja sport	32	31	63
ühistransport	25	36	61
tehnika soetamine	42	19	61
ettevõtlus	21	36	57
side ja muud teenused	20	18	38
kaubandus	15	22	37
erinevad toetused noortele	19	17	36
väiketalupidajad, -ettevõtlus	13	23	36
keskkond, loodus	19	14	33
kõigis valdkondades	17	12	29
meditsiin, tervishoid	17	9	26
teenindus	11	10	21
hoonete korrashoid, ehit.	7	6	13
elamistingimused maal	7	3	10
muu	59	48	107
TOTAL	973	736	1709

Kõik vastajad – maaelus peaks toetama eelkõige põllumajandust, seejärel tööhõivet, karja- ja loomakasvatust, sotsiaalsfääri ja haridust.

Linnaelanikud – rõhutavad lisaks veel taimekasvatust-aiandust ning tehnika soetamist.

Maaelanikud – rõhutavad lisaks teedehitust, ühistransporti, kultuuri ja sporti, ettevõtlust tervikuna, kaubandust ning väiketalupidamist-ettevõtlust.

2.2. Maaelu toetamise vajadus etteantud valdkondades

Etteantud 9 valdkonnast peaks kogu elanikkonna arvates enim toetama põllumajanduslikku tootmist ja ettevõtlust, mida pooldab rohkem või vähem 79% küsitletuist ning teedevõrgu arengut ja selle korrashoidu (samuti 79%). Kuigi vajaliku tasemega hariduse kättesaadavuse osas ei olnud probleemid spetsiifiliselt teravad, näeb selle toetamise vajadust siiski 74% küsitletuist.

Mõnevõrra üllatav on, et nimetatud valdkondadest sai madalaima tulemuse mittepõllumajandusliku tootmise ja ettevõtluse toetamise vajadus (59%).

Samas on näha, et kõiki etteantud maaelu valdkondi peaks elanike arvates siiski toetama, ehk kõigi puhul ületas toetamist pooldavate osa märgatavalt mittetoetamist pooldavate osa. Seejuures pole erinevused vanuserühmiti statistiliselt märkimisväärsed ehk kõikide valdkondade toetamist pooldavad kõik vanuserühmad.

Ka linna- ja maaelanike nägemustes on erinevused suhteliselt väikesed. Vaid kahes viimases valdkonnas – mittepõllumajandusliku tootmise ja ettevõtluse toetamine ning teenustealase ettevõtluse toetamine – on maaelanike seas pooldajate osa tunduvalt kõrgem kui linnaelanike seas.

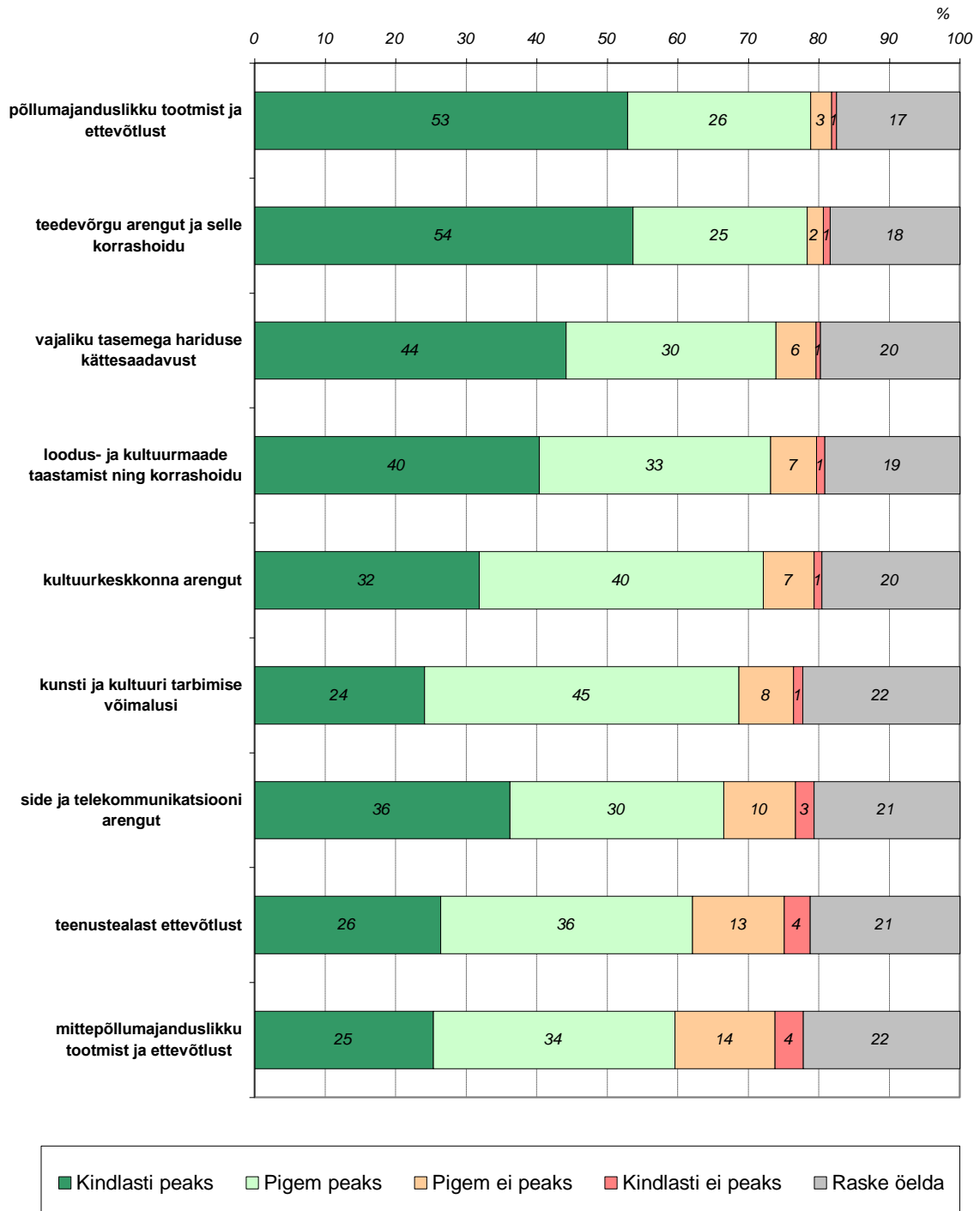
Maaelanike vanem rühm pooldab keskmisest mõnevõrra veelgi enam põllumajandusliku tootmise ja ettevõtluse ning hariduse kättesaadavuse toetamist.

Pool küsitletud elanikkonnast leiab, et riik peaks kindlasti soodustama tootmise/tööstuse linnast väljaviimist. 38% arvab, et seda peaks tegema teatud juhtudel ning vaid 13% leiab, et pigem või kindlasti mitte. Maa- ja linnaelanike üldhoiakuis siin olulist vahet pole, kuid maaelanike seas on veidi enam kindlaid toetajaid, linnaelanike seas keskmisest veidi enam teatud juhtudel toetajaid.

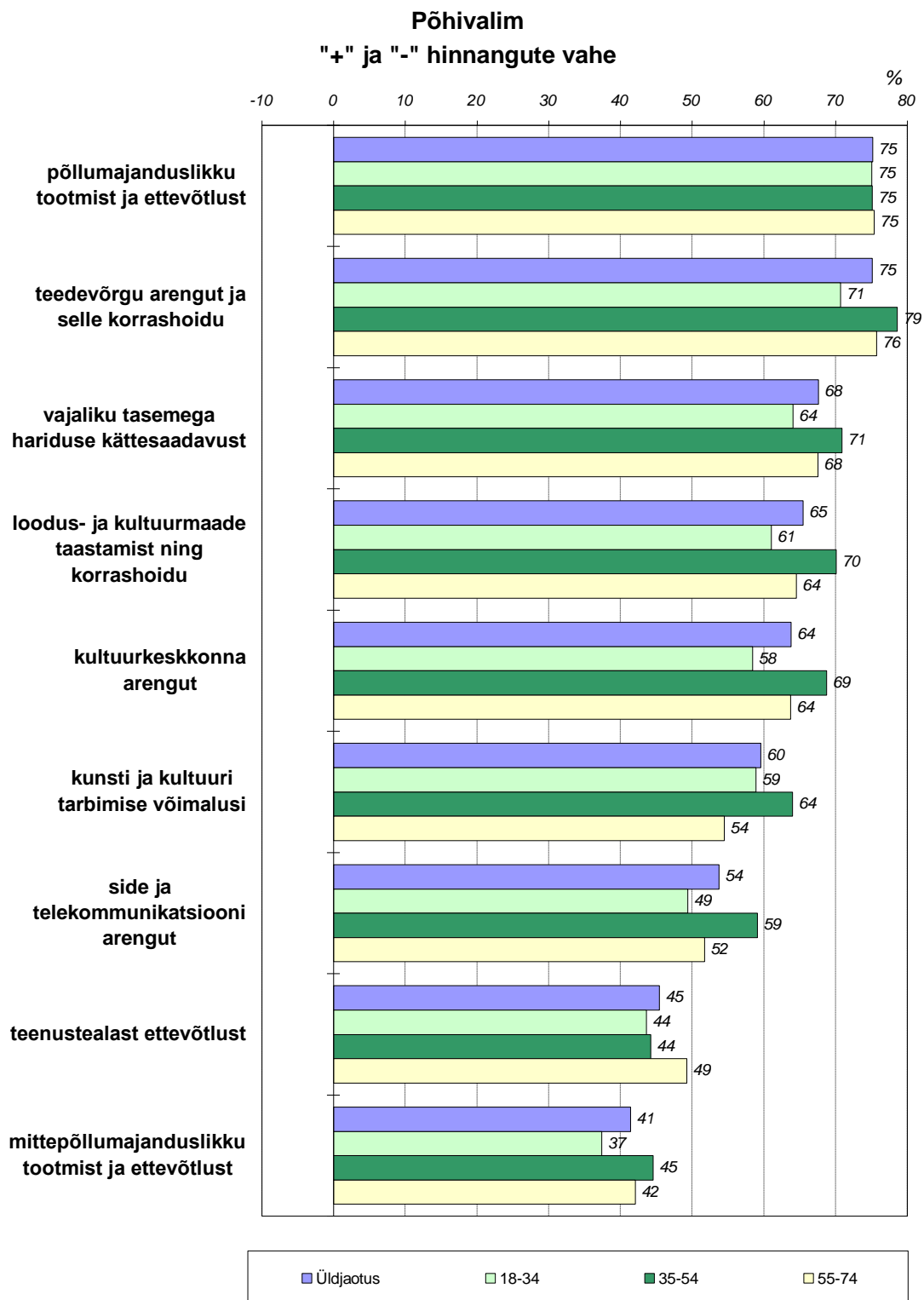
Tootmise linnast väljaviimise vastased tõid valdava argumendina välja asjaolu, et see saastab loodust ja rahu, mis on maaelu peamisi väärtusi.

Kas järgmistes valdkondades peaks Teie arvates maaelu täiendavalt toetama?

Põhivalim

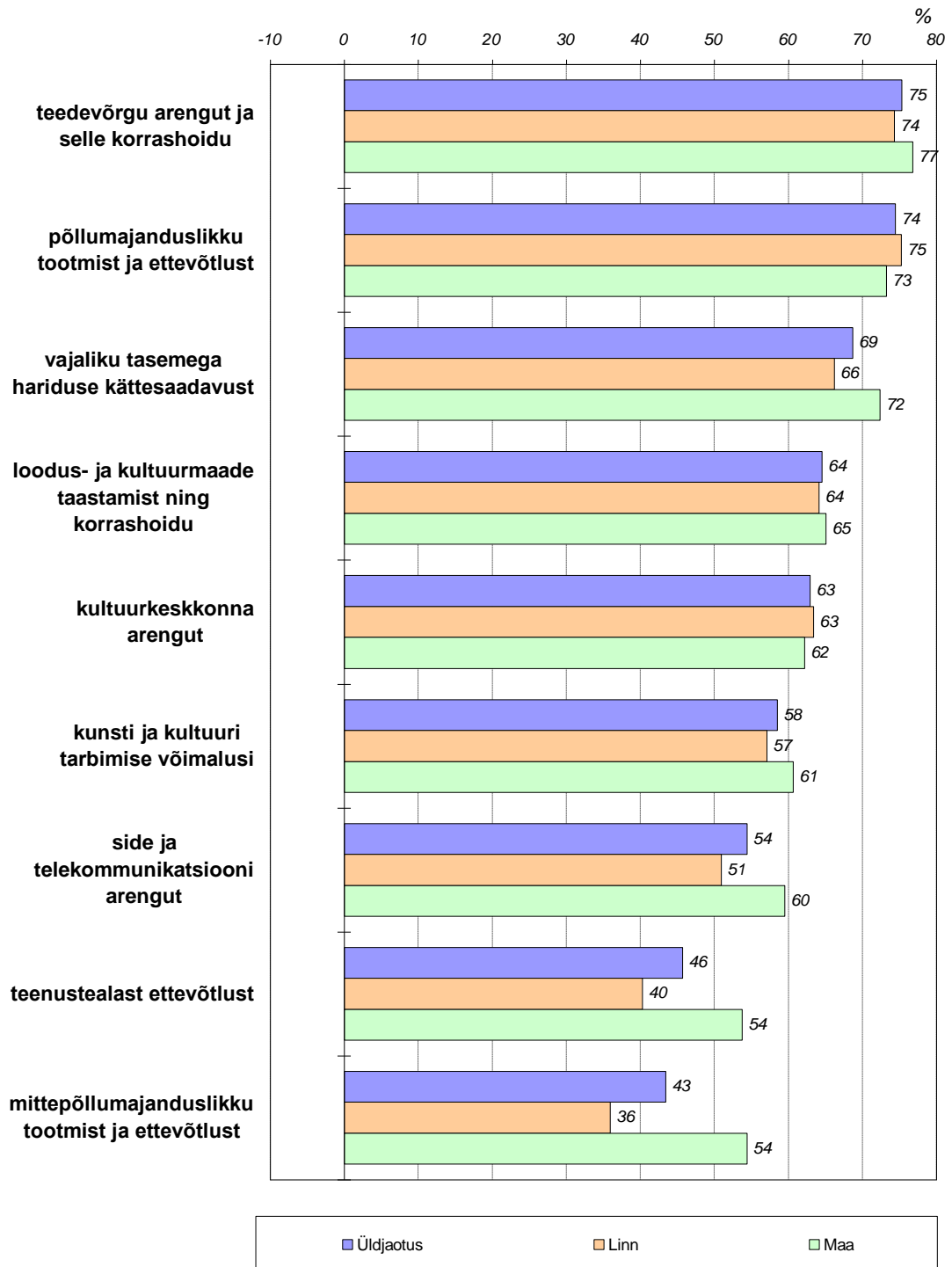
Maaelu täiendava toetuse vajadus järgnevates valdkondades

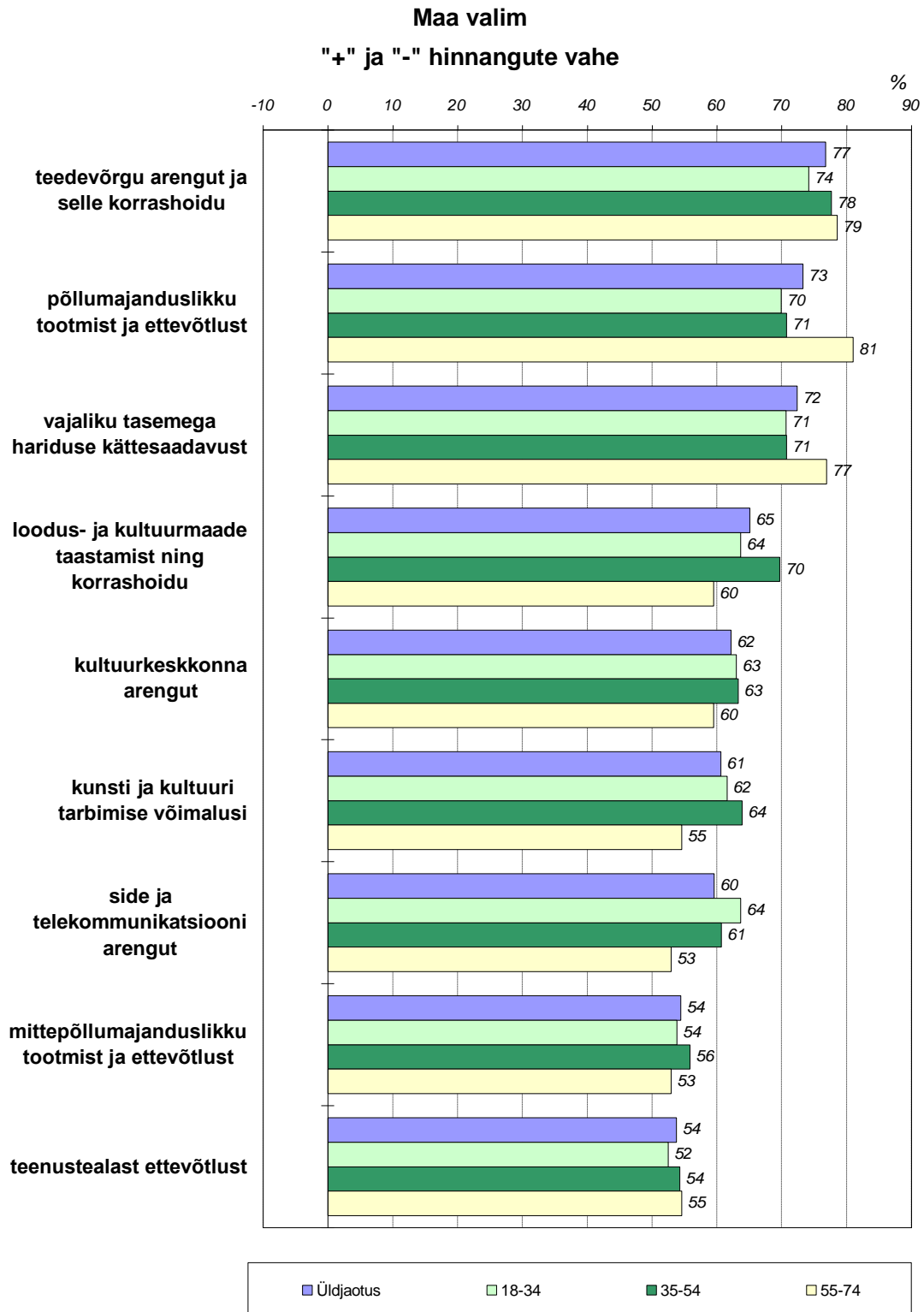
Maaelu täiendava toetuse vajadus järgnevates valdkondades

Laiendatud valim

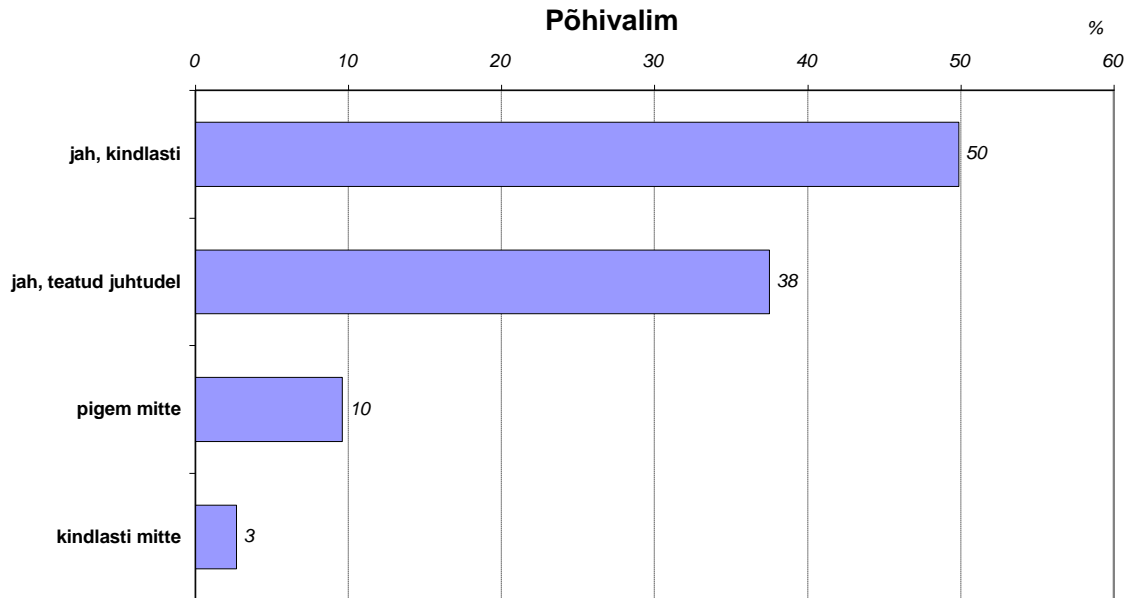
"+" ja "-" hinnangute vahe

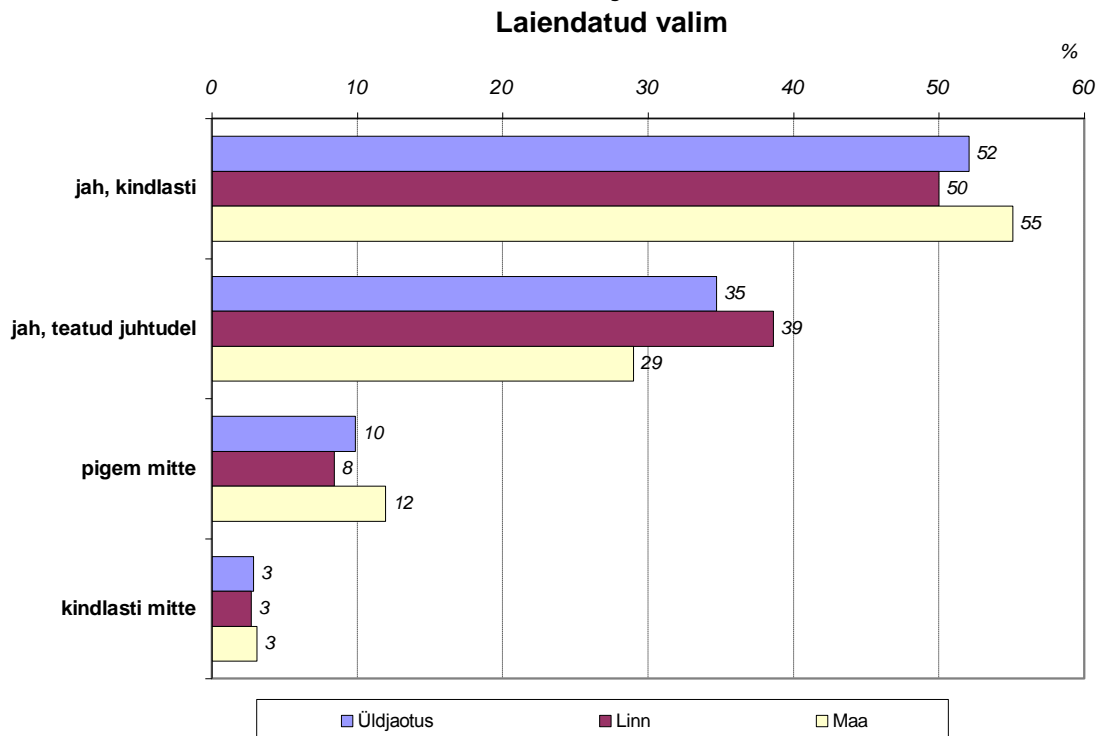
Maaelu täiendava toetuse vajadus järgnevates valdkondades

Kas riik peaks soodustama tootmise / tööstuse linnast välja viimist?

Kas riik peaks soodustama tootmise / tööstuse linnast välja viimist?

Miks riik ei peaks soodustama tootmise/tööstuse linnast maale väljaviimist?

K 11	Koht	linn	maa	TOTAL
	Saastab loodust, rahu	24	36	60
	Linn-suurem, haritum tööjõud	8	10	18
	Ka linnas on tööd vaja	9	6	15
	Põllumajandus kannataks	10	2	12
	Ebamugav maal tööl käia	9	2	11
	Tööstus ei sobi maale	4	7	11
	Suured transpordikulud	6	1	7
	Muu	16	6	22
	TOTAL	86	70	156

Põhiliseks vastuargumendiks tootmise/tööstuse linnast maale viimisel on looduse ja rahu saastamine, kusjuures see on eelkõige maaelanike vastuseisu allikas. Linnaelanikest vastuseisjad nimetavad veel mitut väiksema kaaluga põhjust (põllumajanduse kannatamine, ebamugav töökäimine ning suured transpordikulud).

2.3. Oodatavad eeldused maal elamiseks

Küsimusele kui suur peaks olema keskmine sissetulek pereliikme kohta kuus, et tasuks elada maal, vastas suurim hulk, ehk 24%, et see peaks olema 5 000 kr. Alla 5 000 summasid märkis 21%, 6 000-10 000 krooni summasid märkis 51% ning üle 10 000 krooni summasid 3% (keskmiselt 15 300 kr).

Võttes kõigi vastanute poolt märgitud summade keskmise, on maal elamise äratasumise keskmiseks summaks 6 300 krooni pereliikme kohta kuus.

Nooremal rühmal on keskmiseks summaks 6 400 krooni, keskmisel vanuserühmal 6 300 krooni ja vanemal rühmal 6 000 krooni.

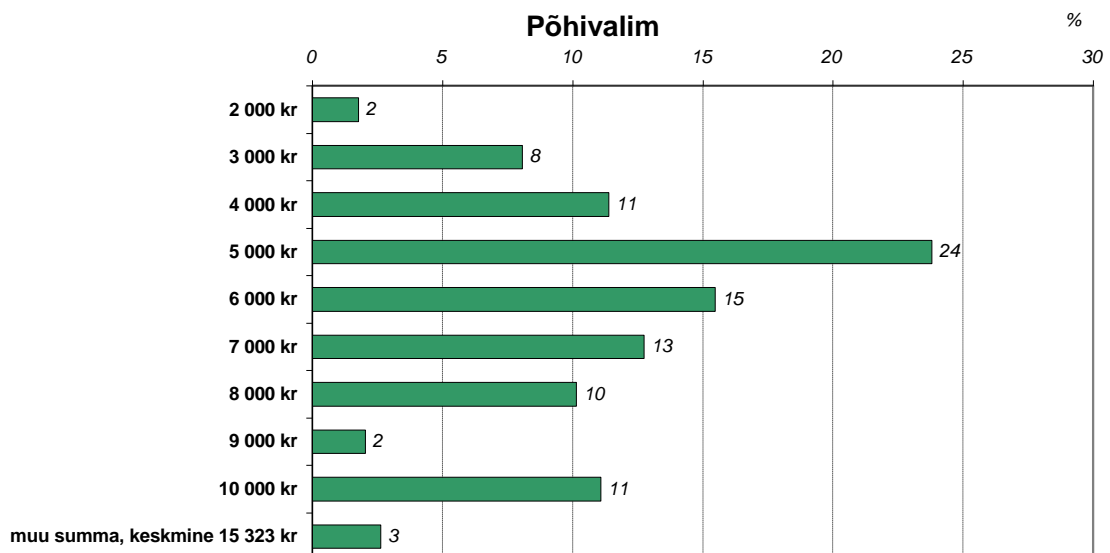
Mõistetavalt ilmnevad erinevused ka vastajate praeguse majandusliku seisu järgi. Esimene kvintil (vaesem viiendik) peab piisavaks sissetulekuks elamiseks maal 5 800 krooni, viies kvintil (jõukaim viiendik) aga 7 000 krooni.

Märkimisväärne on, et maa- ja linnaelanike ootustes vahet pole, mõlemate keskmine ootus on 6 300 - 6 400 krooni.

Samas ootab noorem maaelanike rühm märksa enam kui vanemad – noorem rühm 6 800 krooni, keskmine rühm 6 300 krooni ja vanem rühm 6 000 krooni.

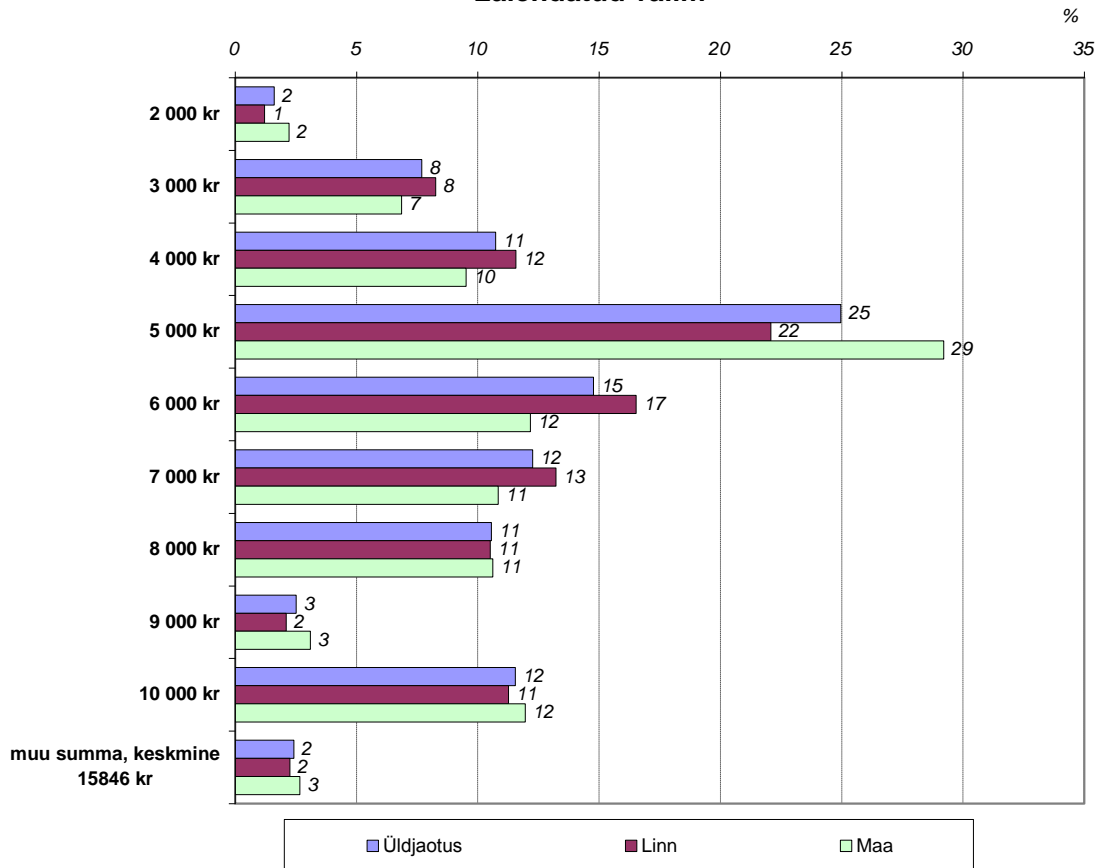
Maal elamise mõistlikuks kauguseks linnast peetakse kuni 25 kilomeetrit, mida vastas 62% kogu valimist. 17% lepib kaugusega kuni 50 kilomeetrit ning 20% märgib, et vahet pole kui kaugel. Tulemus on praktiliselt sama kõigis vanuserühmades ning linna- ja maaelanike lõikes.

Kui suur peaks olema inimese keskmine kuusissetulek ühe pereliikme kohta kuus, et tasuks maal elada?

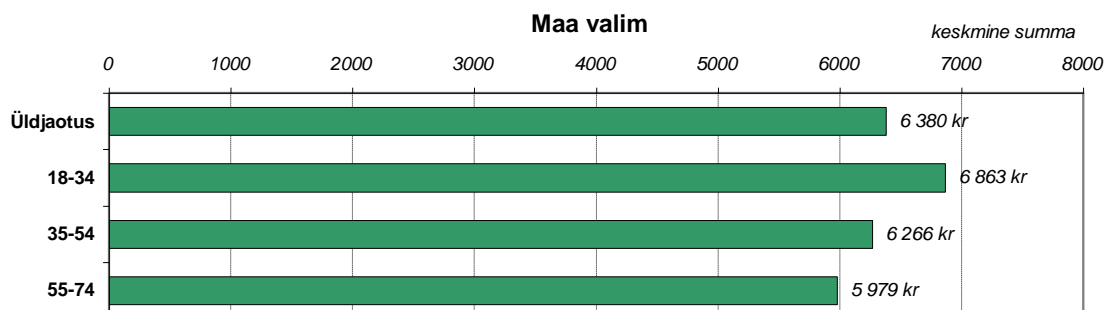
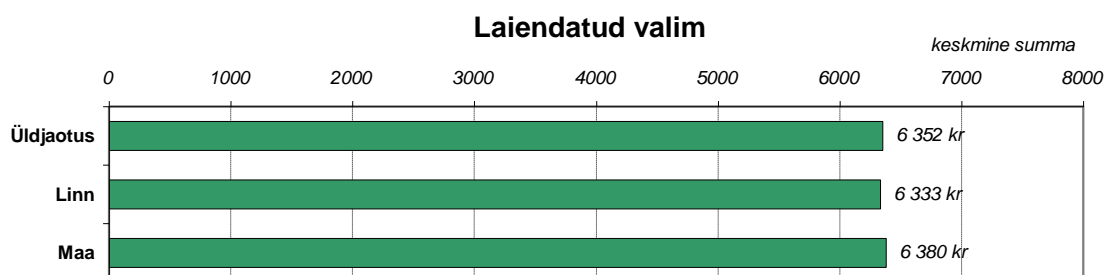
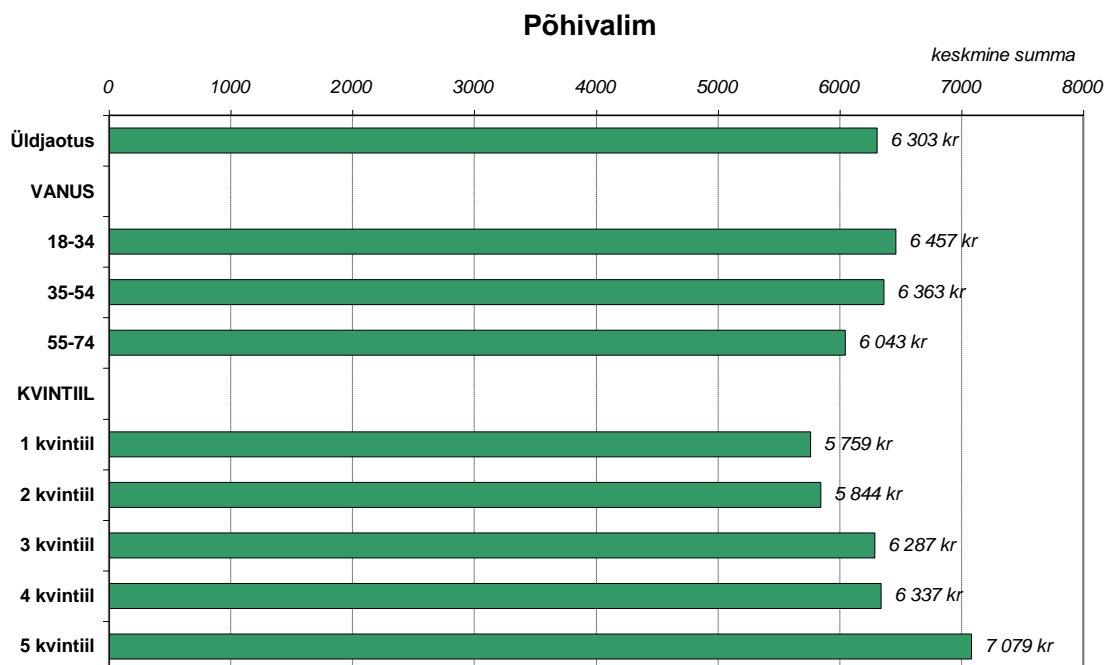

Kui suur peaks olema inimese keskmine kuusissetulek ühe pereliikme kohta kuus, et tasuks maal elada?

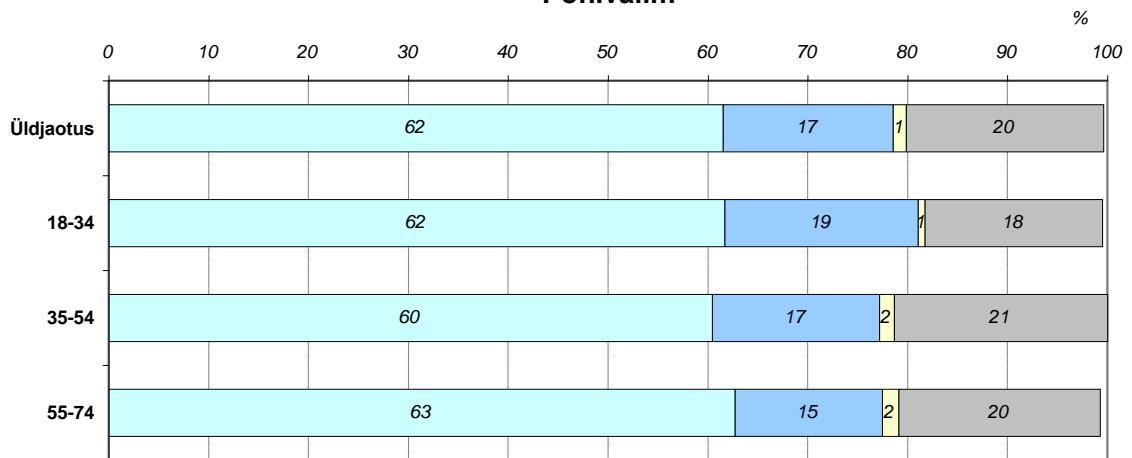
Laiendatud valim

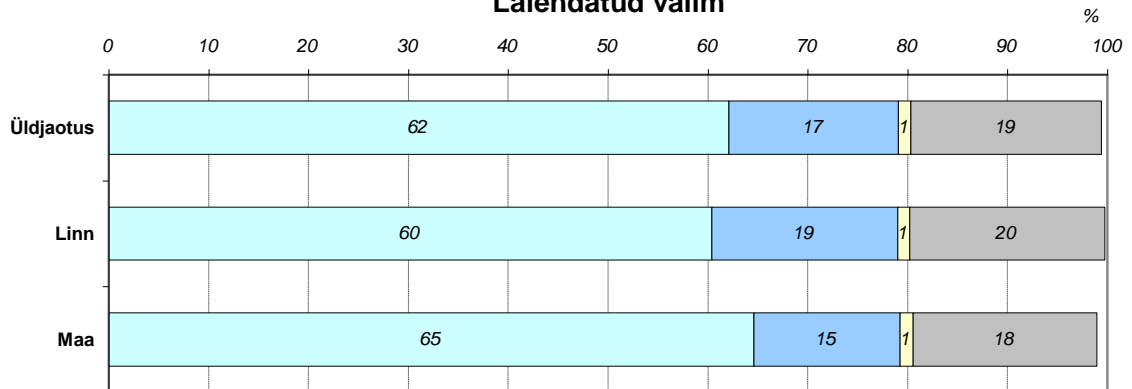
Kui suur peaks olema inimese keskmine kuusissetulek ühe pereliikme kohta kuus, et tasuks maal elada?

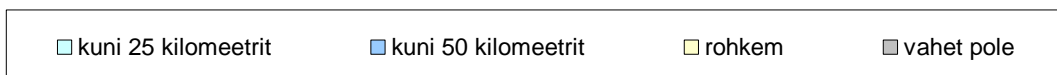
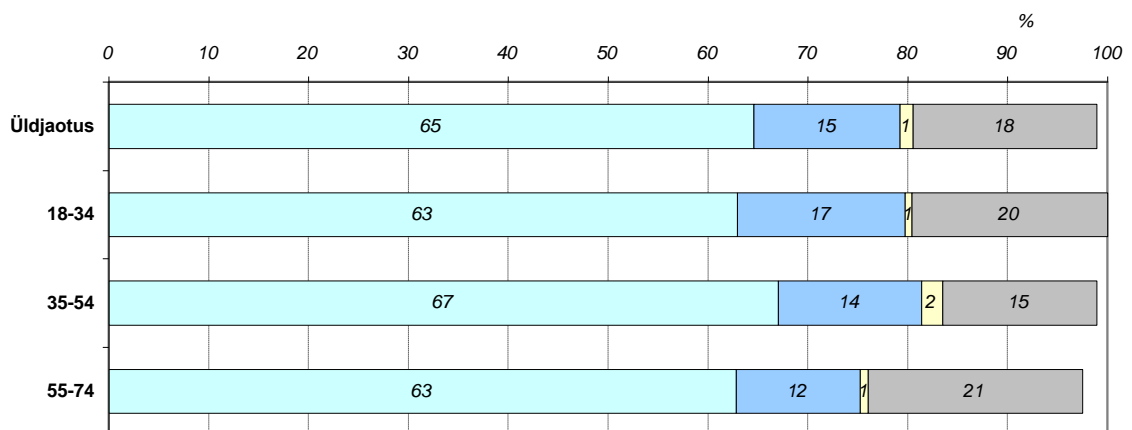
Mõistlik kaugus linnast Põhivalim

Laiendatud valim

Maa valim

3. EUROOPA LIIDU PÕLLUMAJANDUSPOLIITIKA JA TOETUSED

Järgnevad tulemused saadi küsimustele, mis esitati pärast sissejuhatava teksti ettelugemist.

Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika peamisteks eesmärkideks on tõsta põllumajanduse tootlikkust, kindlustada põllumajandustootjatele rahuldav elatustase, garanteerida varustus toiduainetega, stabiliseerida turgu, tagada maapiirkondade asustus ja looduskeskkonna säilimine.

Sellist EL ühist põllumajanduspoliitikat peab kogu ühiskonna jaoks õiglaseks ja mõistlikuks kindlasti 34% ja pigem 26% elanikkonnast. Kokku seega 60%.

Õiglaseks ja mõistlikuks ei pea seda 12% ning vastata ei oska 27%. Seega on toetus EL ühisele põllumajanduspoliitikale Eestis üldiselt arvestatav ning märkimisväärset vastuseisu ei ole.

Põllumajandustootjatele toetuste maksmine nende elanikegruppide rahuldava elatustaseme tagamiseks on kokku aktsepteeritav 69% küsitletute poolt (39% kindlasti, 30% pigem nõus). Põhimõtte vastaseid on 9% ning seisukohta ei oma 22%.

Samasuunaline on ka suhtumine sellesse, kas lisaks EL toetustele, peaks ka Eesti riik oma eelarvest maaelu toetusi maksma. Kindlasti pooldajaid on 42%, pigem toetajaid 29% (kokku 71%) elanikkonnast.

Kõigis kolmes küsimuses ei erine vastuste suund põhimõtteliselt ei vanuserühmiti ega maa- ja linnaelanike lõikes (kohati on linnaelanikud pooldavamadki).

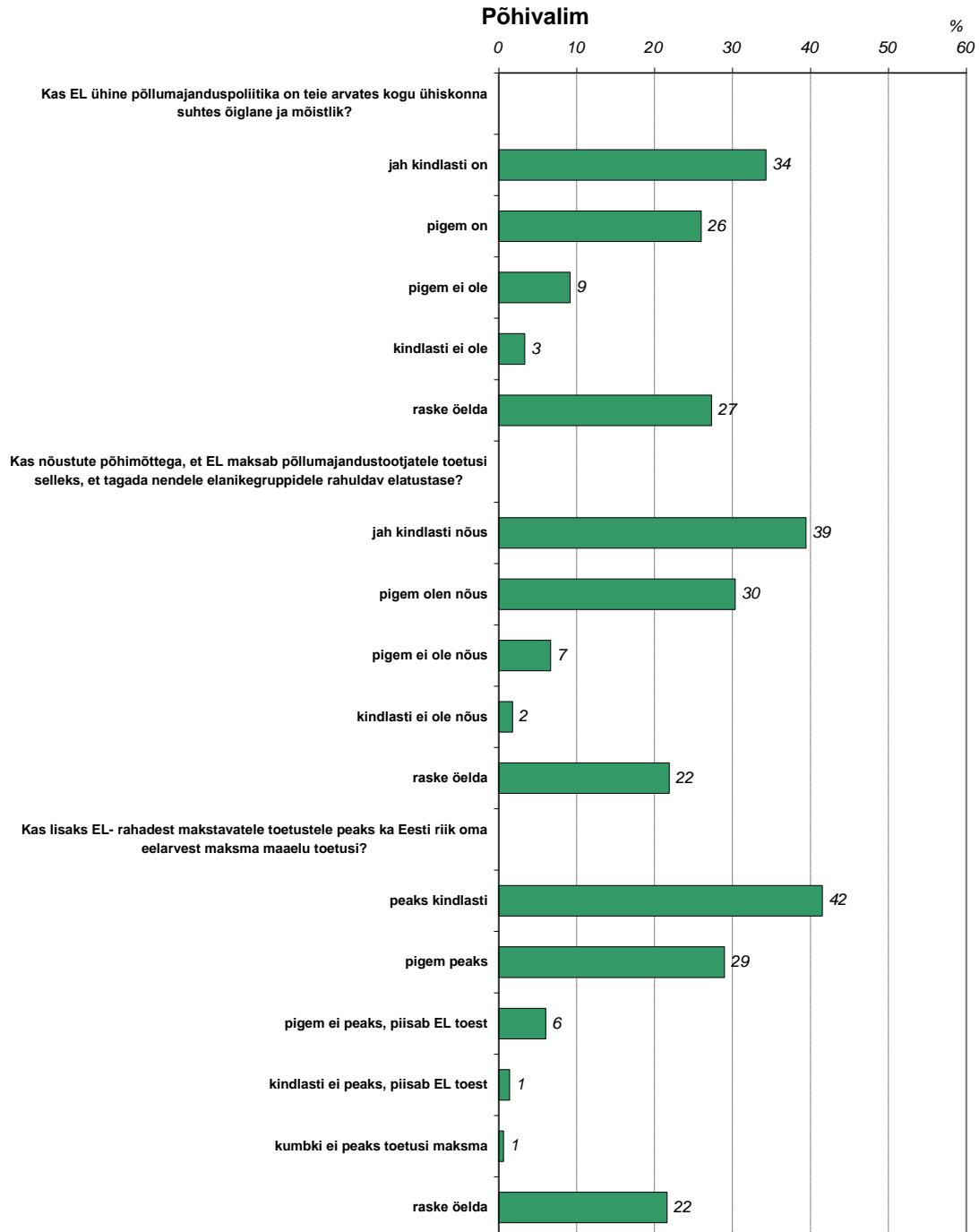
Ühemõtteliselt on küsitletud aga seisukohal, et põllumajandustoetusi peaksid saama reaalsed tootmisega tegelejad, sh rentnikud, mitte lihtsalt omanikud. Seda seisukohta toetab 70% küsitletuist. 22% ei oska vastata ning ülejäänud variantide osa on marginaalne. Sama põhimõtet toetavad pea võrdselt nii maa- kui linnaelanikud.

Ülaltooduga seondub järgminegi hoiak – kui maa omanik rendib maa välja ja saab renditulu, siis ei peaks ta toetust saama. Sellisel seisukohal on 74% küsitletuist ning 16% ei oska öelda. Vaid 10% leiab, et rentimine ei muuda asja.

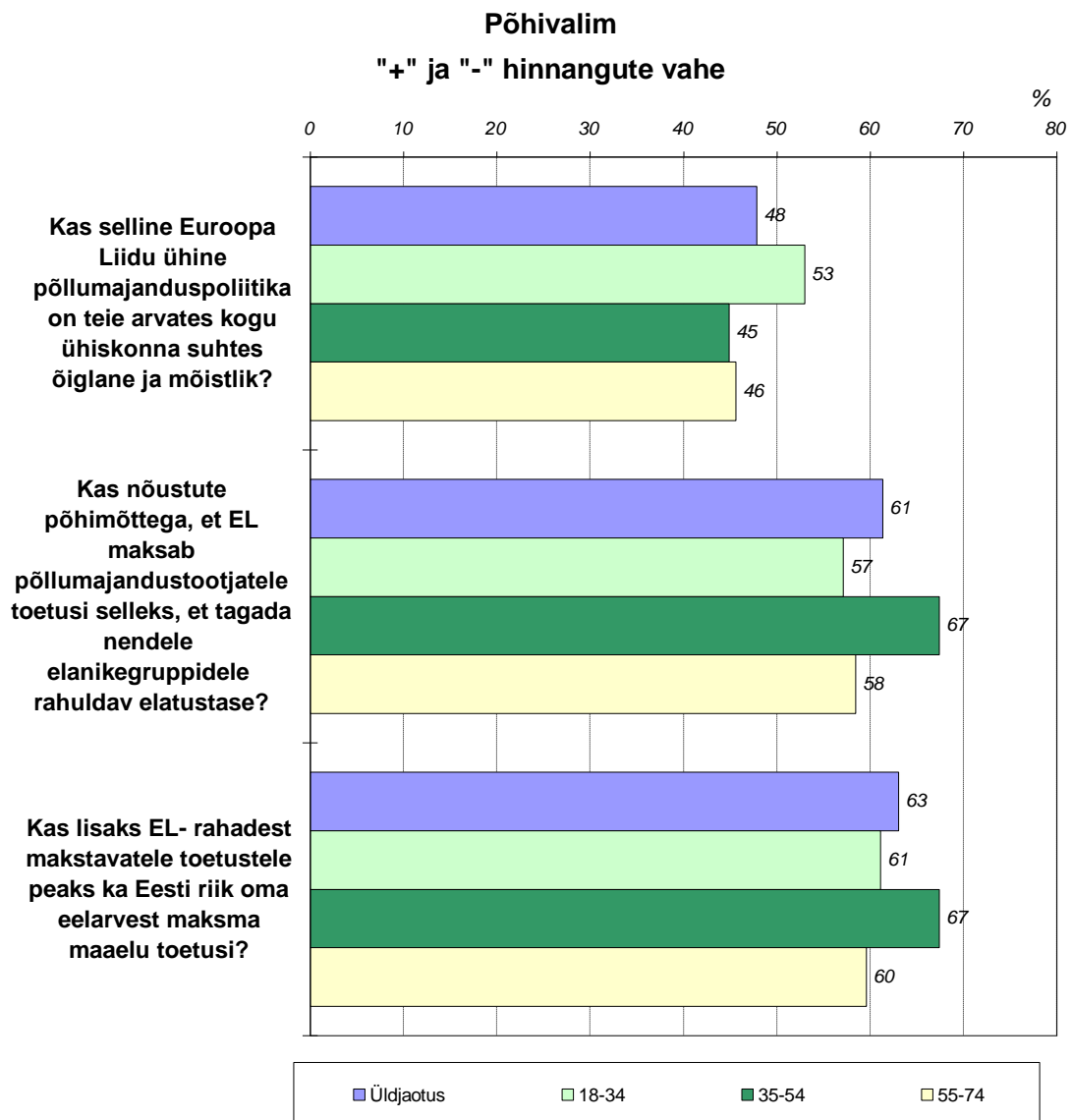
44% küsitletuist on seisukohal, et Eesti peaks maksma põllumajandus- toetusi maksimaalsel võimalikul määral, nagu vanades EL maades. 18% arvab, et pigem vähem ning 6%, et kindlasti vähem. 32% ei oska sellele vastata. Seega on mõningane ülekaal maksimaalse toetamise poliitikal kui arvestada vaid seisukoha omajaid.

Selles küsimuses on maaelanikud võrreldes linnaelanikega selgemal seisukohal, kus maksimaalse toetuse pooldajate suhe piiratud toetajate pooldajaisse on 56% / 16%. Linnaelanike seas on vastav suhe 42% / 26%.

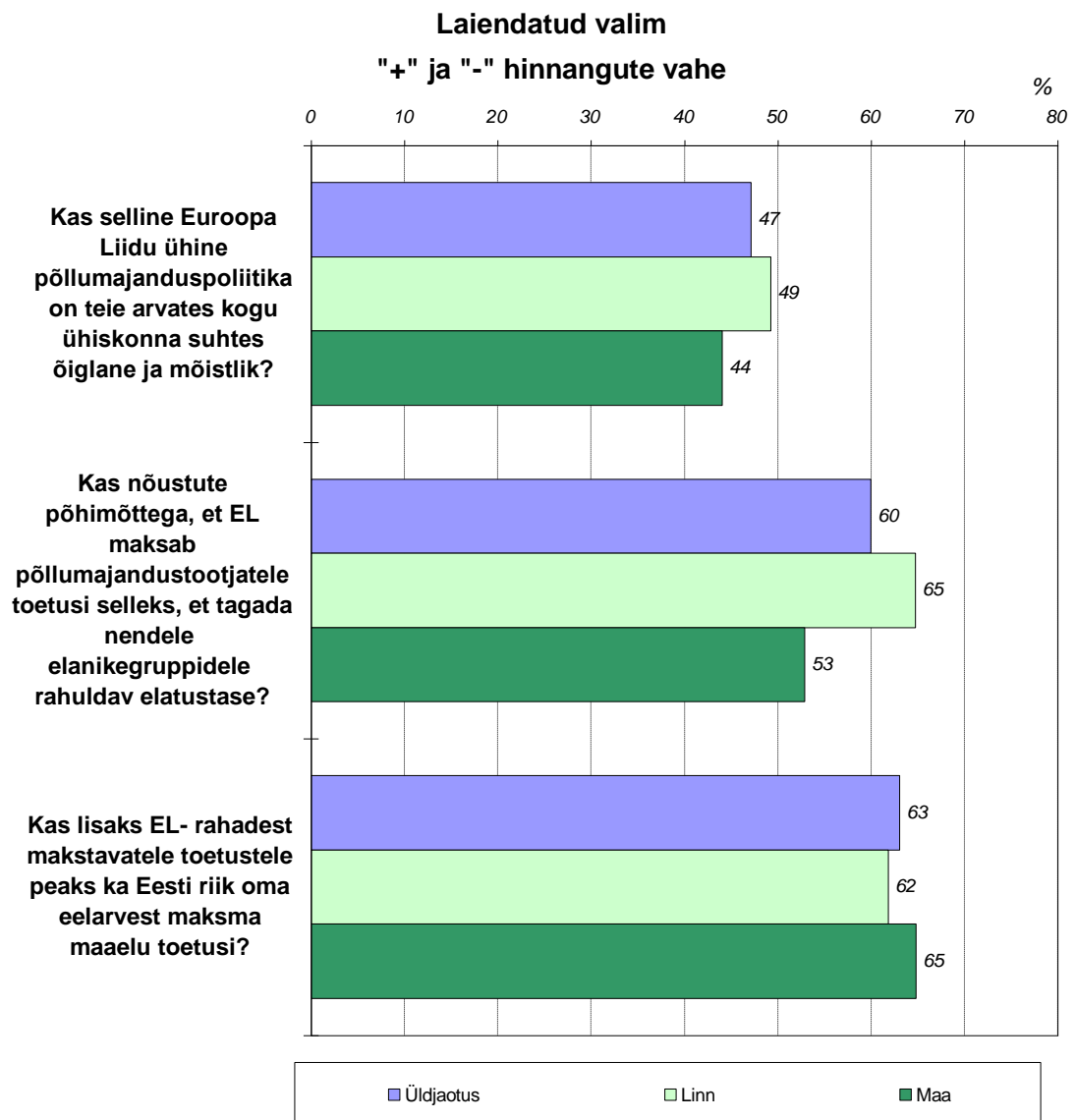
Euroopa Liidu põllumajanduspoliitika ja toetused

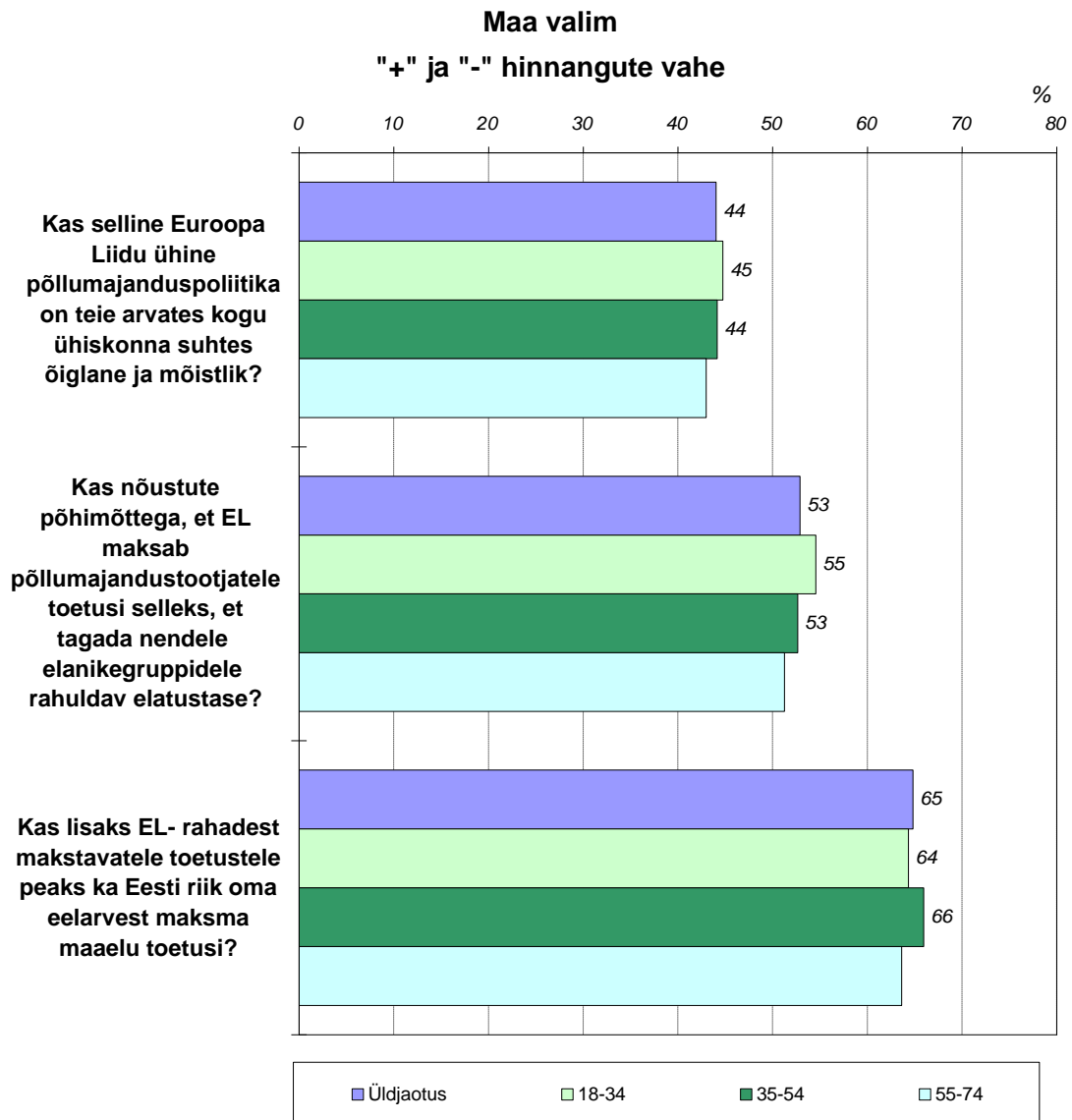
EL põllumajanduspoliitika ja toetused

EL põllumajanduspoliitika ja toetused

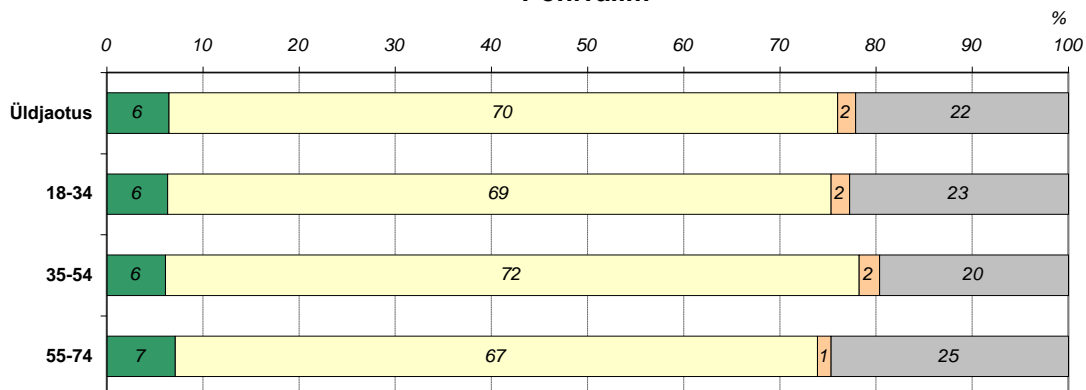

EL põllumajanduspoliitika ja toetused

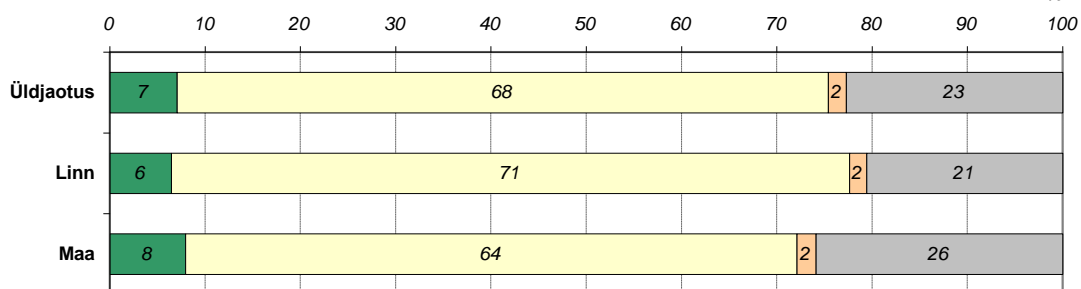

Kas põllumajandustoetusi peaks saama põllumajandusmaade omanikud või tootmisega tegelejad, sh rentnikud?

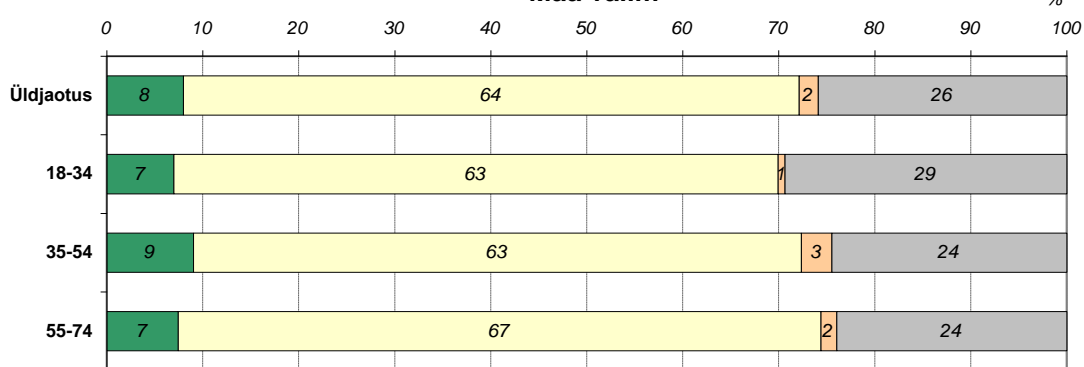
Põhivalim

Laiendatud valim

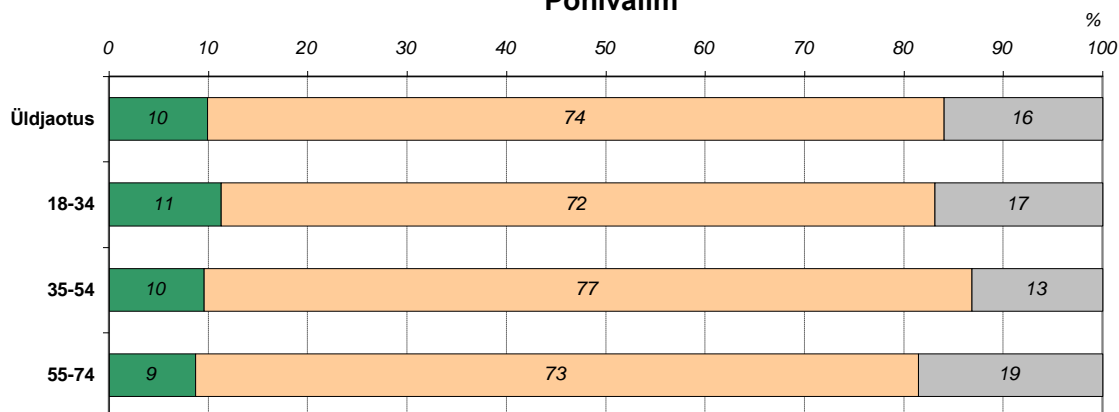
Maa valim

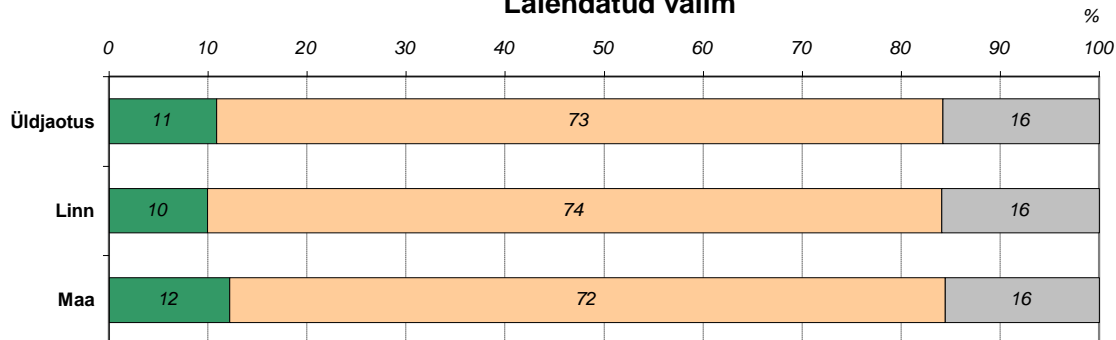
■ maade omanikud
 ■ reaalsed tootjad, sõltumata sellest kas on omanik või rentnik
■ mitte kumbki, kuna toetuste süsteem on väär
 ■ raske öelda/vastamata

Kui maa omanik rendib maa välja ja saab sellest renditulu, kas ta siis peaks saama veel ka Euroopa Liidu põllumajandustoetusi?

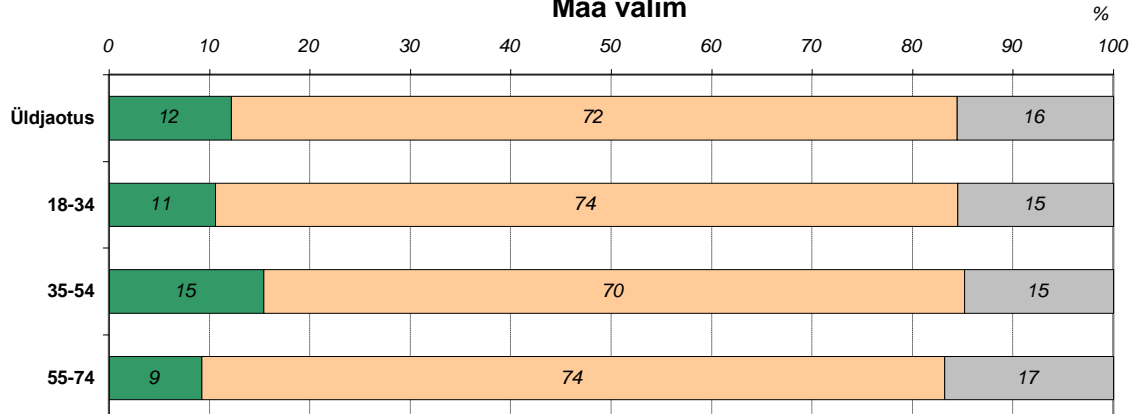
Põhivalim

Laiendatud valim

Maa valim

■ jah, rentimine ja renditulu ei muuda asja

■ ei, siis ei peaks maaomanik toetust saama

■ raske öelda

4. TALU MÕISTE

Vastavas küsimustikus toodud variantidest on selge eelistus määratlusel:

Talu on tegutsev pere majandusüksus, kus tegeletakse põllumajandusliku tootmisega. Toodud määratluse valis 48% küsitletuist.

Muude määratluste valik on järgmine:

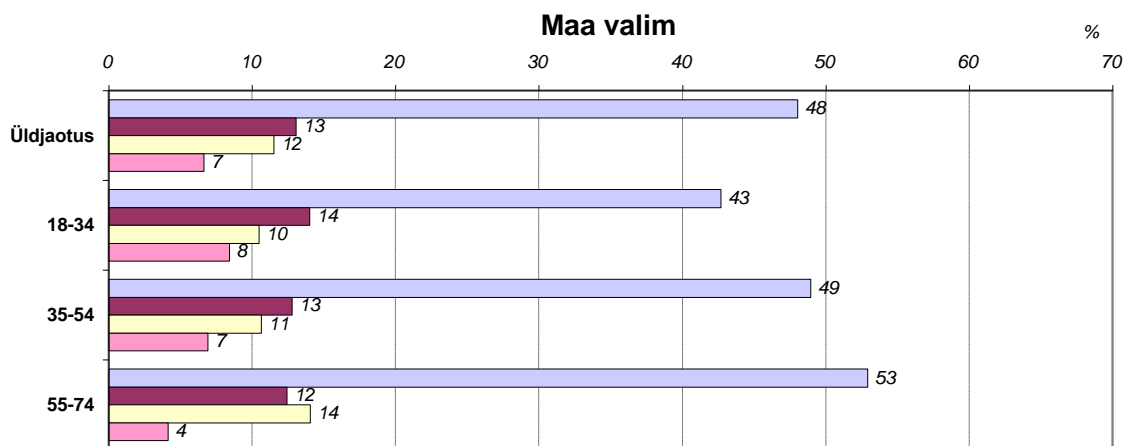
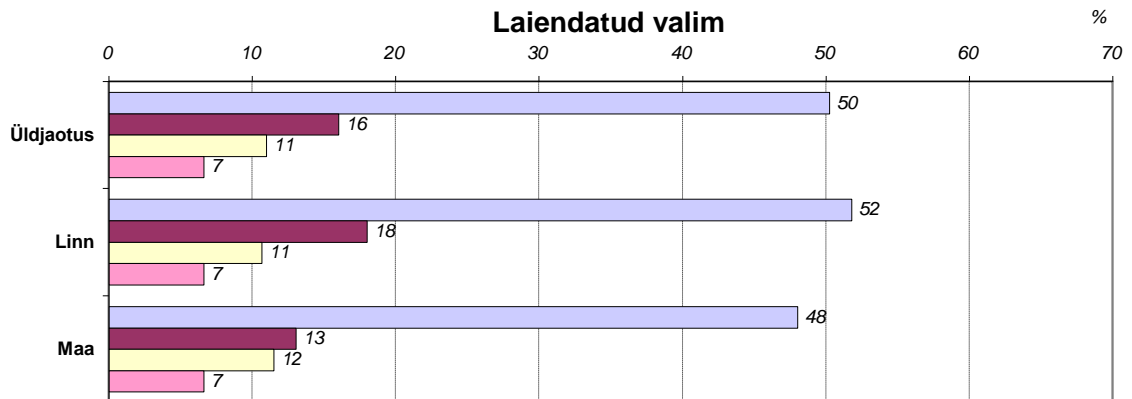
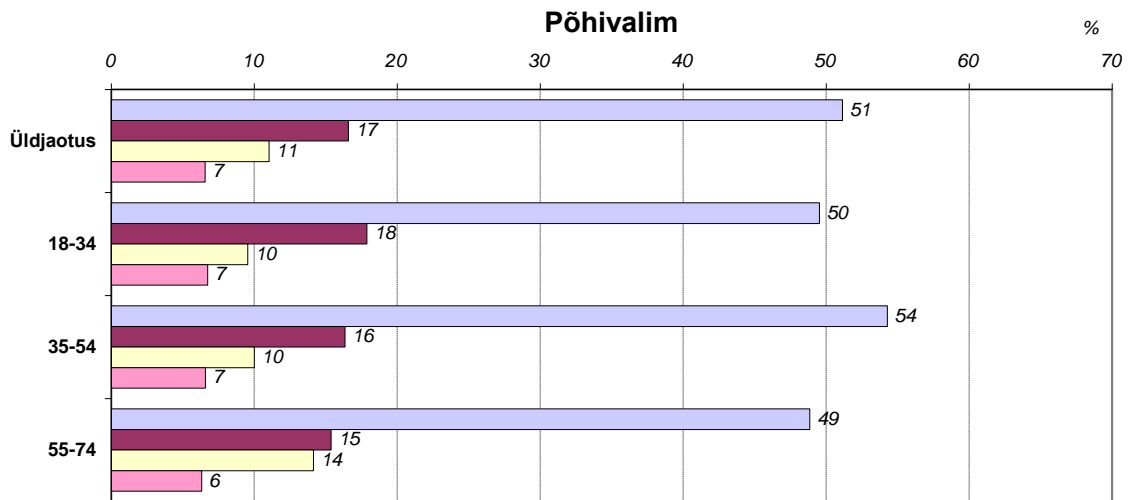
- igasugune maal asuv ajalooline ühepereelamu, kus elatakse püsivalt **17%**;
- igasugune ühepereelamu, mida kasutatakse regulaarselt (elamiseks, maakoduks, suvilaks) **11%**;
- tegutsev pere majandusüksus, kus tegeletakse muu tootmise või teenindusega **7%**.

Seega on näha, et talu on küsitletute jaoks siiski eelkõige klassikaline pere poolt peetav põllumajandustootmise üksus ja alles seejärel muu. Siingi ei erine linnaelanike nägemus märkimisväärselt maaelanike omast. Maaelanikest on noored keskmisest avarama nägemusega, kuid põhimõtteline erinevus siiski puudub.

Samuti küsiti lahtise vastusena seda, mille poolest erineb väiketalu mõiste talu mõistest.

Peamisteks eristavateks tunnusteks on, et väiketalu on mõeldud eelkõige enda tarbeks tootmiseks ning seal on vähem nii maad, loomi kui hooneid. Maaelanikud lisasid olulise tunnuseks ka erineva (väiksema) tootmismahu.

Mida tähendab Teie jaoks mõiste Talu?

- tegutsev pere majandusüksus, kus tegeletakse põllumajandusliku tootmisega
- igasugune maal asuv ajalooline ühepereelamu, kus elatakse püsivalt
- igasugune ühepereelamu, mida kasutatakse regulaarselt (elamiseks, maakoduks, suvilaks)
- tegutsev pere majandusüksus, kus tegeletakse muu tootmise või teenindusega

Mille poolest erineb teie jaoks väiketalu mõiste talu mõistest?

Koht	linn	maa	TOTAL
väiketalu			
põhiliselt enda tarbeks	196	108	304
vähem maad, loomi, hooneid	150	89	239
erinev tootmismah	88	64	152
talutootmine, VT-elamiseks	74	49	123
VT - ainult oma tööjõud	30	26	56
väiketalu on suvila või hobi	42	11	53
ei erinegi	7	17	24
üks on väike, teine suur	4	6	10
muu	46	29	75
TOTAL	637	399	1036

Eristuvad 4 suuremat tunnust – tootmine peamiselt enda tarbeks, vähem loomi, maad ja hooneid, väiksem tootmismah ning asjaolu, et VT on peamiselt elamiseks, mitte tootmiseks. Maaelanikud lisavad olulise tunnusena veel oma tööjõu kasutamise. Linnaelanike seas on eraldiseisvaks variandiks ka nägemus, et VT on rohkem suvila või hobi.

5. MAAL ELAMISE SOOV

Maal elamise soovi üldist hoiakut küsiti kogu uuringu valimilt, sõltumata sellest, kas tegu oli linnaelaniku või juba maal elavatega. Nii pakuvad tulemused võrdlusvõimalusi 2 plaanis – linnaelanike võimalik elamaasumine maale ja maaelanike võimalik maalt äramineku potentsiaal.

Sellest seisukohast ongi huvitav kogu põhivalimi (ehk elanikkonna läbilõike) tulemus. 31% sooviks kindlasti elada maal, 21% sooviks pigem elada maal, 28% sooviks pigem elada linnas ja vaid 19% sooviks kindlasti elada linnas. **Kokku sooviks rohkem maal elada 52% elanikkonnast ning linnas vastavalt 48% elanikkonnast.** Samas on vastavate kategooriate suhe küsitlusvalimis 36% (küla + alevik) ja 64% (linnad).

Seega on maa kui põhimõttelise elukeskkonna eelistus (igatsus) Eestis märkimisväärne ning veendunud linlasi (elaksid kindlasti vaid linnas) on vaid 19%.

Linnaelanikest sooviks elada maal (kindlasti + pigem) 38%, maaelanikest omakorda linnas 10%. Tõsi, siin on vanuselised erinevused tuntavad. 18-34 aastastest maaelanikest sooviks maal elada 59% ja linnas 38%, ehk noored on juba märksa enama linnasuunitlusega kui vanemad rühmad. Tegemist on tuntud nähtusega – maalt kipuvad ära peamiselt noored.

Samal ajal ei ole sellist otsest seost linnaelanike seas. Noorte linnaelanike soov elada maal pole märkimisväärselt madalam (34%) kui vanemate linnaelanike soov.

Arvestades aruande algul toodud tulemusi maaelu tegurite vajakajäämistest ning seejärel esitatud maaelu toetamise pooldamist linnaelanike poolt, näitab tulemus selgelt, et kui Eesti elanikud midagi idealiseerivad, siis küll enam maaelu kui linnaelu.

Need, kes maal elada ei sooviks, tõid peamiste põhjustena esile paremad töö võimalused linnas ning harjumuse linnas elada.

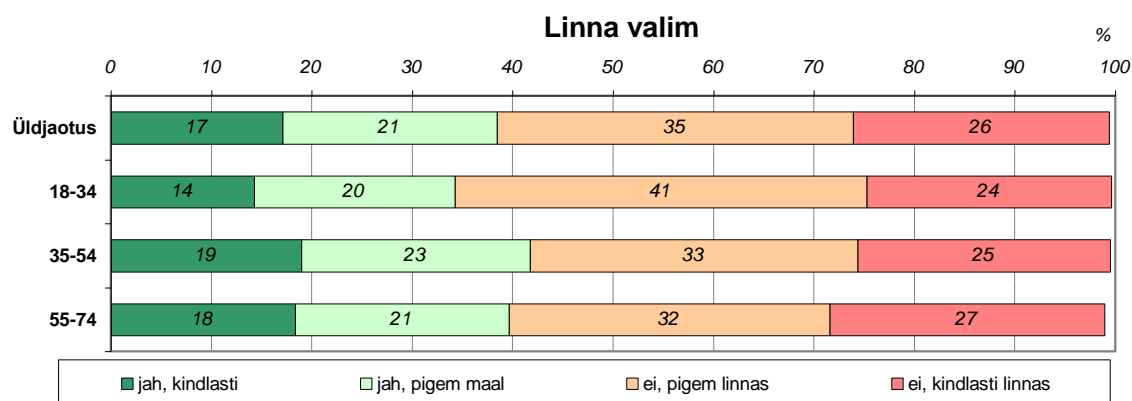
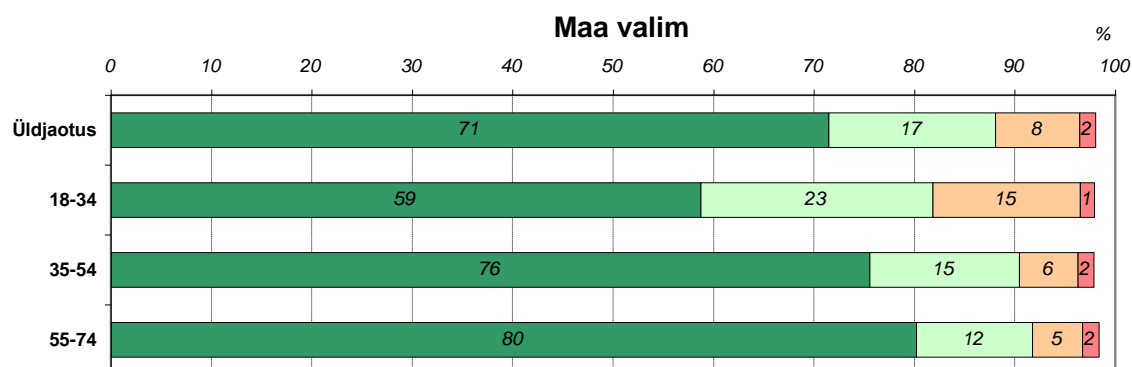
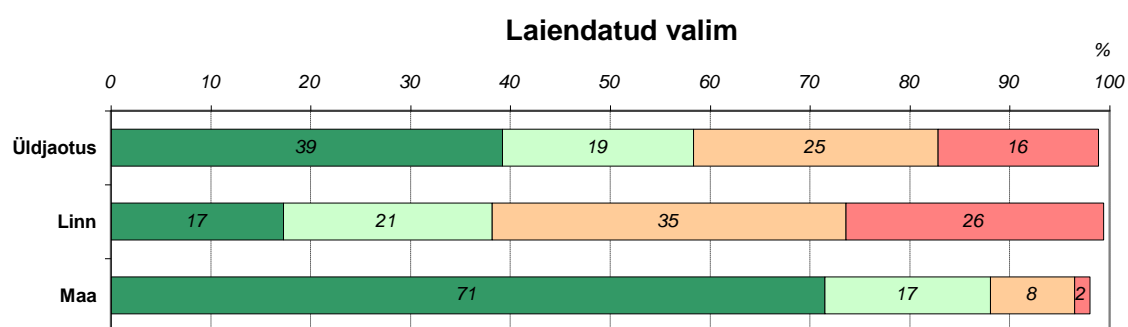
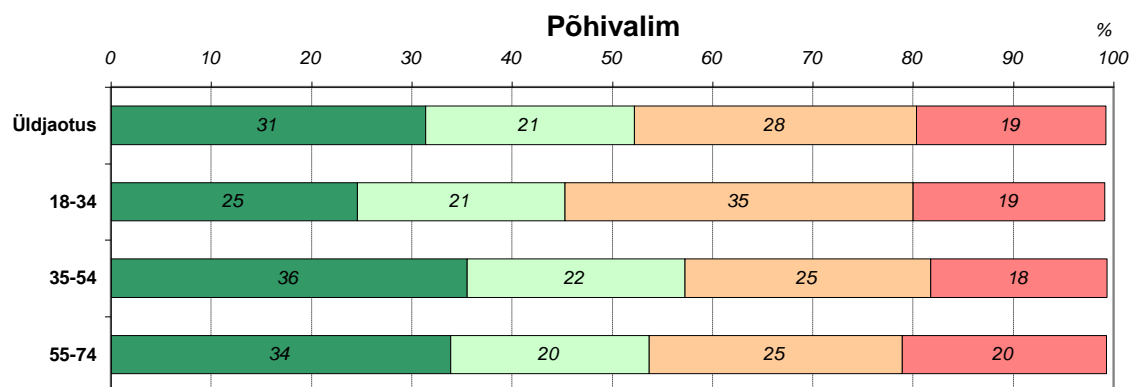
Üldiselt pole sellel rühmal ka olulisi tingimusi, mis suurendaksid maal elamise atraktiivsust niivõrd, et tekiks soov elada maal. Kui miski aitab, siis töökohtade (sealjuures erialaste) valik ning parem infrastruktuur.

Maal elada soovijate jaoks on atraktiivseimateks teguriteks:

- rahu ja vaikus
- ilu ja puhas loodus
- värske ja puhas õhk
- turvalisus
- privaatsus
- jms

ehk pea kõik pigem emotsionaalsed tegurid.

Kas te ise soovite/sooviksite maal elada?

Miks te ei soovi/sooviks elada maal?

Koht	linn	maa	TOTAL
Ei soovi maal elada			
linnas paremad (töö)võimal.	136	22	158
harjunud,alati linnas elanud	89	3	92
igav, vaikne	30	6	36
vanus, tervis ei luba	42	1	43
maal on kõik kaugel	28	3	31
transpordiga raskusi	28	7	35
maaelu võõras,ei saaks hakka	59	2	61
maal vähem võimal.(meelelah)	61	17	78
ei meeldi maal (maatöö)	22	1	23
linnas mugavam	19	6	25
elu, töö juba linnas	18	3	21
puudub vajalik raha, tehnika	6	1	7
muu	39	6	45
TOTAL	577	78	655

Siin eristub üks selge põhjus – linnas on paremad töö leidmise võimalused. Linnaelanikel on veel mõned spetsiifilised linnaelanikele tüüpilised põhjendused (harjunud linnas, maaelu on võõras, vanus/tervis ei luba).

Millised on need võtmetegurid, mis parandaksid maaelu kvaliteeti nii, et te sooviksite elada maal?

Koht	Linn	Maa	TOTAL
Võtmetegurid			
tegureid pole, elaksin igal juhul linnas	226	8	234
töökohtasid piisavalt / valik / erialaseid	95	20	115
infrastruktuur (teed, kauplused jms)	69	11	80
transport	46	5	51
hea palk	41	9	50
haridus	32	4	36
kultuur	27	6	33
elamistingimused / mugavus	29	3	32
meelelahutus	13	5	18
toetused	11	0	11
hea asukoht / linna lähedal	9	1	10
muu	33	10	43
TOTAL	631	82	713

Maaelanikest linnalembeste vastused näitavad senigi ilmnunud tegureid – rohkem töökohti, parem infrastruktuur, parem palk.

Miks te soovite/eelistate elada maal?

Koht	maa	linn	TOTAL
Miks maal elada?			
rahulik, vaikne	200	134	334
ilus, puhas loodus	146	126	272
värske, puhas õhk	87	70	157
turvaline	60	12	72
privaatne	34	27	61
lastel hea kasvada	14	10	24
linnaelu võõras, ei meeldi	20	5	25
harjunud, oma kodu maal	72	16	88
oma maja, õu, aed	34	23	57
meeldib maaelu, -töö	15	13	28
odavam elu	16	4	20
vabadus, sõltumatus	15	16	31
aeglasem elutempo	9	1	10
palju ruumi	10	4	14
võimalus midagi kasvat-toota	11	19	30
pingevaba	7	5	12
sõbralik, tuttav rahvas	10	3	13
tervislik	9	4	13
muu	23	36	59
TOTAL	792	528	1320

Siin joonistub selgelt emotsionaalne pilt – rahulik, vaikne, ilus, puhas loodus, puhas õhk, linnaelanikel ka lapsepõlvkodu ning turvalisus.

6. LINNAELANIKUD, KES SOOVIKSID ELADA MAAL

Võrreldes kogu linnaelanike valimiga, iseloomustab maal elada soovivat linlast järgmine:

- sugu, vanus, haridus, perekonnaseis, tegevusala, kodu tüüp, leibkonna liikmete arv, laste arv, sissetulekurühmad ja isegi oodatav sissetulek maal elades ning elukoha kaugus linnast ei diferentseeri, ehk maal elada soovijate üldprofiil vastab kogu linnaelanike profiilile ja sisaldab kõiki elanikkonna põhirühmi.

Ainsateks tunnusteks, mis maale pürgijaid veidi enam eristavad, on:

- pigem eestlased,
- hindavad maaelu arengutaset praegu veidi kõrgemalt kui ülejäänud.

Järgnevalt näeme, mille siiski seisneb linnaelanike maal elamise soov.

Kolmandik linnaelanikest, kes sooviksid elada maal, näevad maad siiski vaid elukohana nii, et tööl käiakse linnas. Seega pole tegu niivõrd maaelanikuks saamisega kui võrd elu- ja töökeskkonna lahutamise püüdlusega. Töökohtade- ja teenistuse võimalused, nagu uuringu algul nägime, on aga maaelu nõrgimad tegurid.

Ülejäänud vastused jaotusid:

19% veedaks pensionipõlve maal (ehk poleks samuti aktiivsed)
 19% tegeleks aiandusega,
 17% tegeleks põllumajandusliku tootmisega
 6% tegeleks turismiteenuste pakkumisega
 6% tegeleks mõne tavalise palgatööga
 3% tegeleks kaubandusega
 2% tegeleks muude aladega.

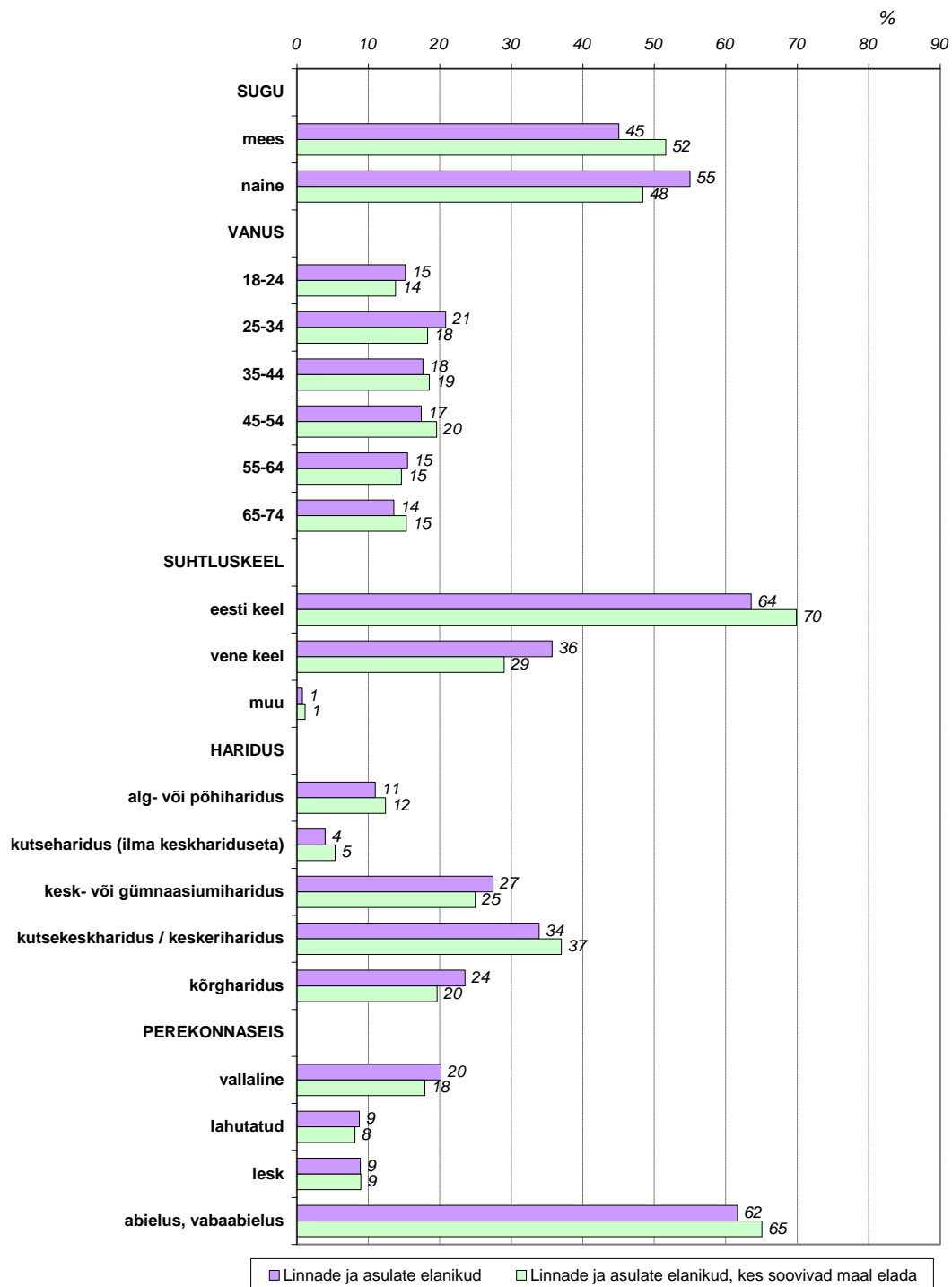
Seega oleksid pooled hüpoteetiliselt linnast maale elamaasujad ka maal majanduslikult aktiivsed (eeldades, et ka aiandust viljeletakse majandustegevusena) ja pooled mitte.

43% rühmast oleks kindlasti valmis maal mõne vana maja taastama oma perele elamiseks ning veel 40% kaaluks seda, kui tingimused sobivad.

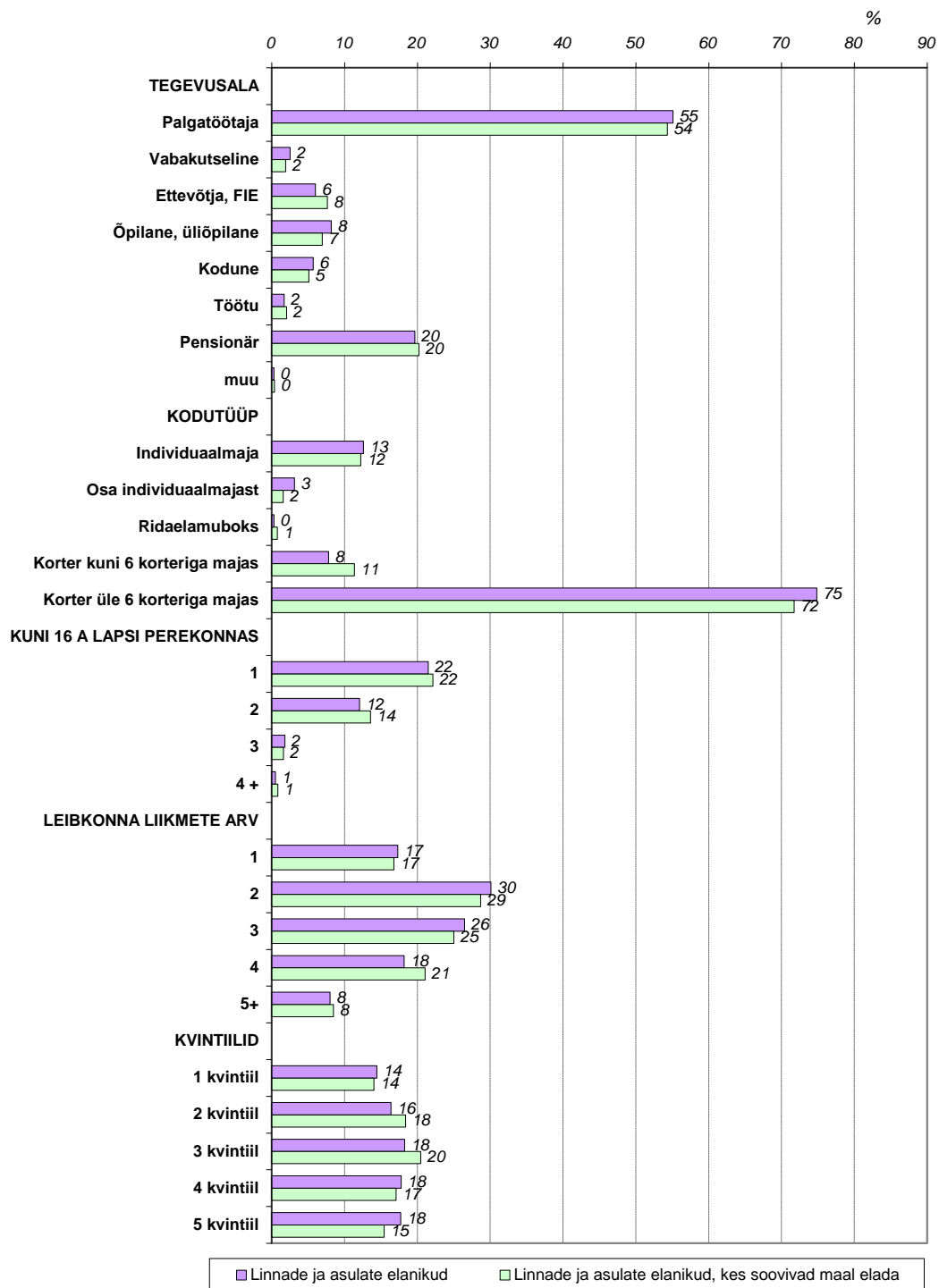
Tingimuseteks mida, vajatakse maal vana maja taastamiseks (sellele vastas küll kogu rühm) oleksid peamiselt riigi või omavalitsuse rahaline toetus elamu taastamiseks (esimese ja teise tingimusena kokku 41%) ja maja loodusliku asukoha meeldivus (41%). Seejuures on peamise tegurina kergelt esikohal maja looduslik asukoht (24%) ja seejärel rahaline toetus taastamiseks.

Järgmisteks tingimusteks on töökoha leidmine lähipiirkonnast (esimese ja teise tingimuse summa 29%) või asuks praegune töökoht sedavõrd lähedal, et seal saaks sõites edasi käia (25%).

Profiil I

Profiil II

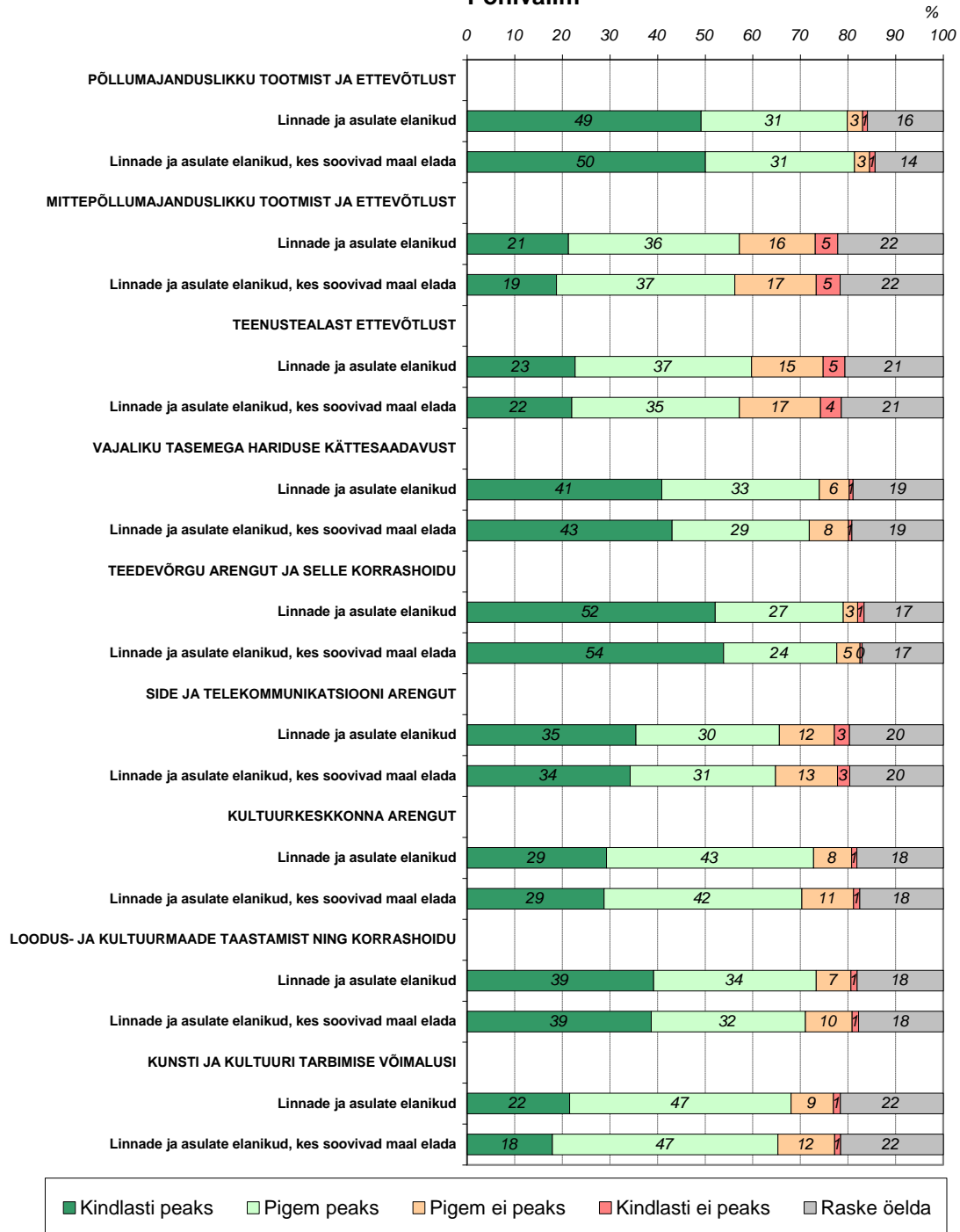

Hinnang maaelu arengutasemele järgmistes küsimustes

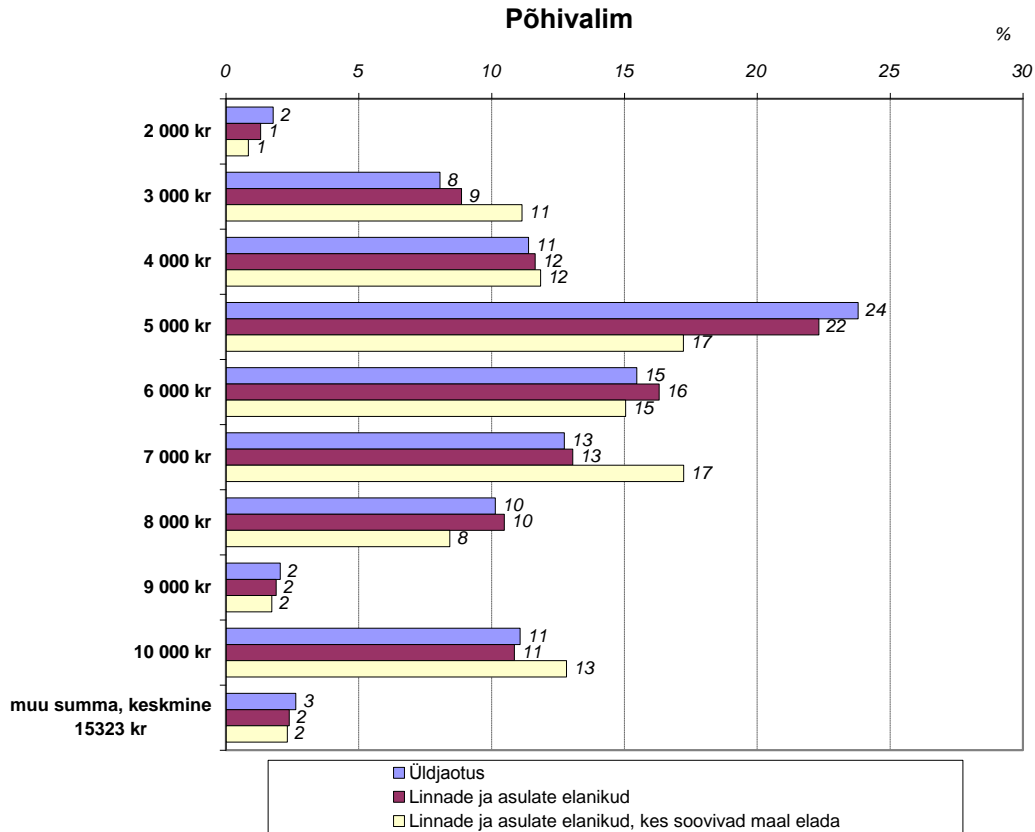

Kas järgmistes valdkondades peaks Teie arvates maaelu täiendavalt toetama?

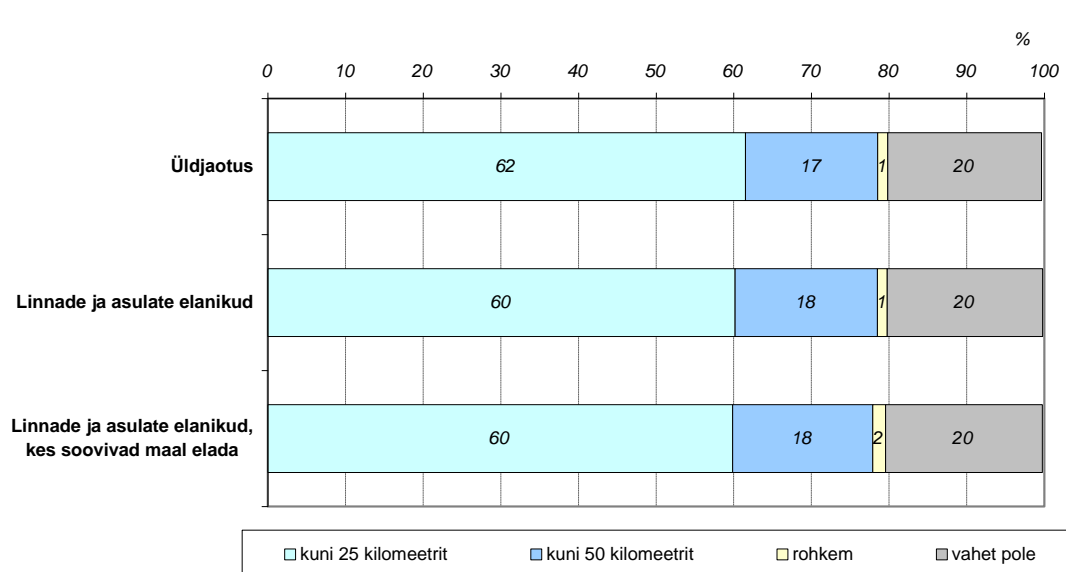
Põhivalim

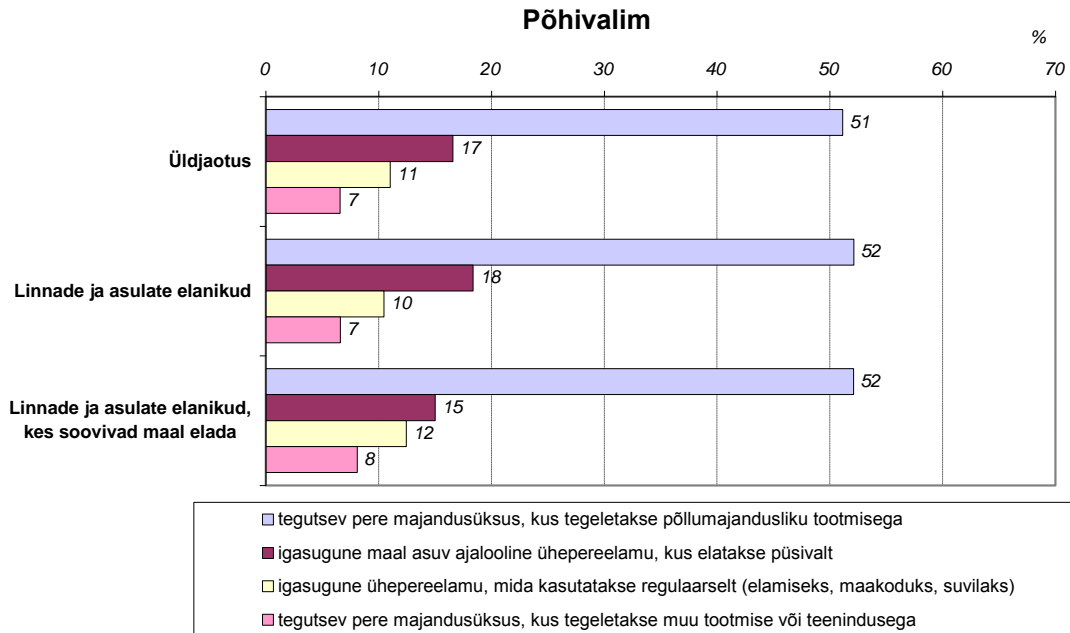
Kui suur peaks olema inimese keskmine kuusissetulek ühe pereliikme kohta kuus, et tasuks maal elada?

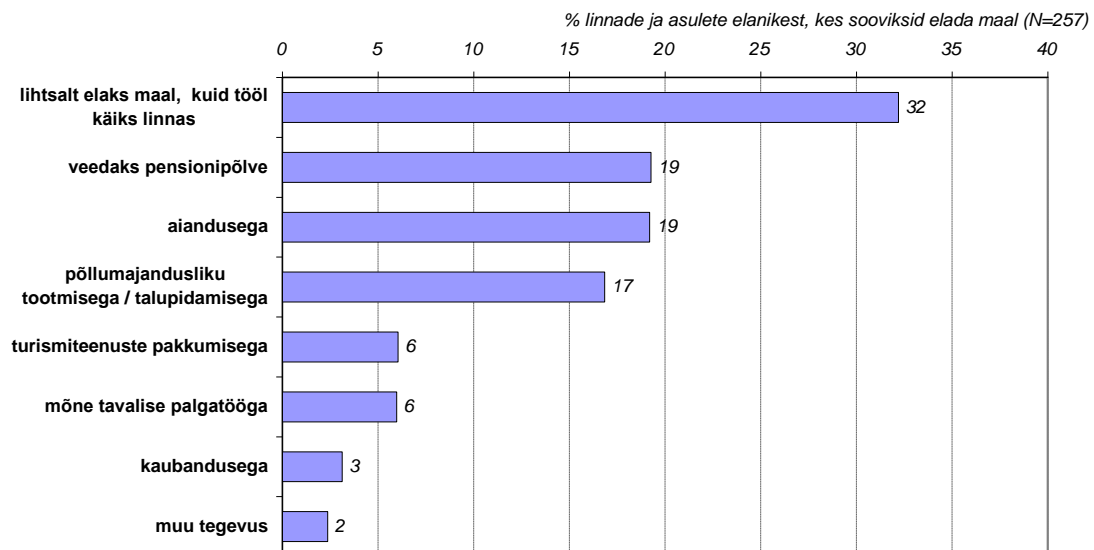
Mõistlik kaugus linnast

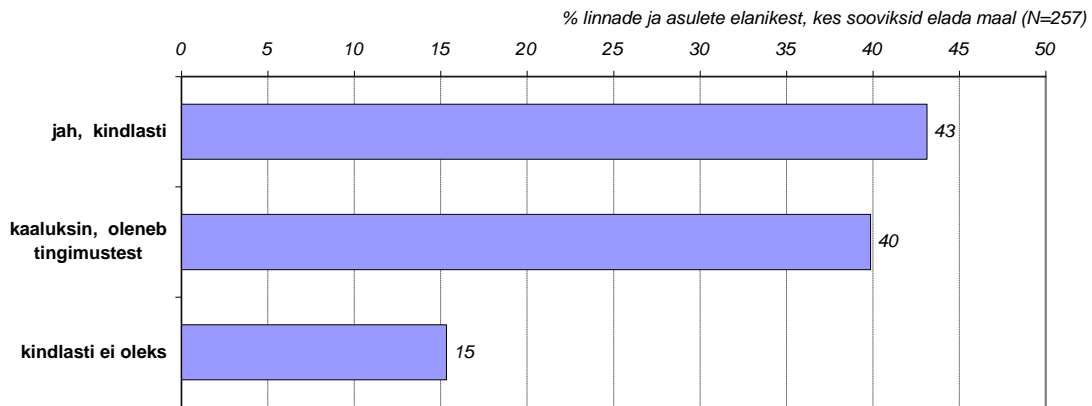
Mida tähendab Teie jaoks mõiste Talu?

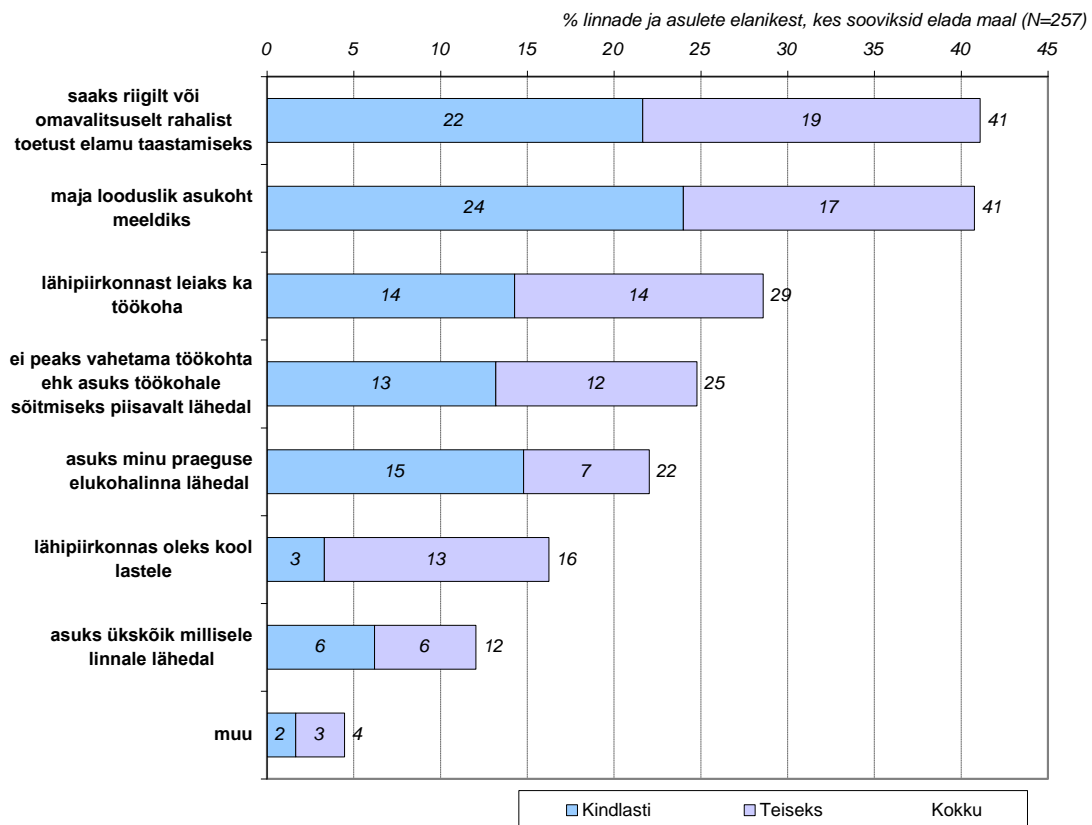
Millega te maale elama asudes sooviksite tegeleda?

Kas te oleksite nõus taastama maal mõne vana maja oma perele elamiseks?

Millistel tingimustel te oleksite nõus taastama maal mõne vana maja oma perele elamiseks?

Kasutatud küsimustik

1. Tallinn	5. Saaremaa	9. Ida -	13. Tartumaa	Koht: 1. Suurlinn 2. MK-keskus 3. väikelinn, asula	4. alevik 5. küla	Keel: 1. eesti 2. vene
2. Harjumaa	6. Läänemaa	Virumaa	14. Valgamaa			
3. Raplamaa	7. Pärnumaa	10. Viljandimaa	15. Võrumaa			
4. Hiiumaa	8. Lääne- Virumaa	11. Jõgevamaa	16. Põlvamaa			

1. Kuidas te hindate viimase 15 aasta jooksul Eesti maaelus toimunud muutusi ja arenguid?	NR_____
KAART 1	6. EI TEA, RASKE ÕELDA
2. Milles on teie arvates seisnenud positiivsed muutused maaelus? Nimetage oma sõnadega.	KIRJUTA _____ _____
3. Milles on seisnenud negatiivsed muutused maaelus? Nimetage oma sõnadega.	KIRJUTA _____ _____
4. Kui nüüd võtta viimased 3 aastat, kuidas te selle aja jooksul maaelu muutusi hindate?	NR_____
KAART 1	6. EI TEA, RASKE ÕELDA
5. Kas riik peaks teie arvates spetsiaalselt toetama maaelu arengut?	1. jah, kindlasti 2. teatud määral, mõnedes valdkondades 3. ei peaks ⇒ JÄTKA K 7 4. RASKE ÕELDA
6. Millistes valdkondades ja küsimustes peaks teie arvates maaelu toetama? Nimetage oma sõnadega, kuid võimalikult konkreetsed valdkonnad.	KIRJUTA _____ _____ _____

7. Milliseks te hindate praegu maaelu arengutaset järgmistes küsimustes ja valdkondades?	Täiesti piisav	Pigem piisav	Pigem eba-piisav	Täiesti eba-piisav	RASKE ÕELDA
a. töökohtade olemasolu ja valik	1	2	3	4	?
b. vajalike teenuste kättesaadavus	1	2	3	4	?
c. vajaliku tasemega kaubanduse kättesaadavus	1	2	3	4	?
d. vajaliku tasemega põhi- ja keskkhariduse kättesaadavus	1	2	3	4	?
e. teedevõrk ja selle korrashoid	1	2	3	4	?
f. side ja telekommunikatsioon	1	2	3	4	?
g. looduskeskkonna korrashoid	1	2	3	4	?
h. kultuurkeskkonna (asulad, elamud ja hooned) korrashoid	1	2	3	4	?
i. palkade ja teenimisvõimaluste tase	1	2	3	4	?
j. kunsti ja kultuuri tarbimise võimalused	1	2	3	4	?

8. Kui suur peaks teie hinnangul olema inimese keskmine kuusissetulek ühe pereliikme kohta kuus (neto sissetulek ehk ilma maksudeta), et	1. 2000 KROONI 2. 3000 3. 4000
---	--------------------------------------

tasuks elada maal? Nimetage täistuhandetes. ÄRA LOE ETTE	4. 5000 5. 6000 6. 7000 7. 8000 8. 9000 9. 10000 10. _____ krooni
9. Milline on teie arvates maal elades kodu mõistlik kaugus linnast	1. kuni 25 kilomeetrit 2. kuni 50 kilomeetrit 3. rohkem 4. vahet pole
10. Kas riik peaks teie arvates soodustama seda, et viia tootmist/tööstust linnast välja?	1. jah, kindlasti ⇒ JÄTKA K19 2. jah, teatud juhtudel ⇒ JÄTKA K19 3. pigem mitte 4. kindlasti mitte
11. Miks riik ei peaks soodustama tootmise/tööstuse linnast maale väljaviimist? Nimetage oma sõnadega olulisemad põhjused.	KIRJUTA 1 _____ 2 _____ 3 _____

12. Kas järgmistes valdkondades peaks praegu teie arvates maaelu täiendavalt toetama?	Kindlasti peaks	Pigem peaks	Pigem ei peaks	Kindlasti ei peaks	RASKE ÖELDA
a. Põllumajanduslikku tootmist ja ettevõtlust	1	2	3	4	?
b. Mittepõllumajanduslikku tootmist ja ettevõtlust	1	2	3	4	?
c. teenustealast ettevõtlust	1	2	3	4	?
d. vajaliku tasemega hariduse kättesaadavust	1	2	3	4	?
e. teedevõrgu arengut ja selle korrashoidu	1	2	3	4	?
f. side ja telekommunikatsiooni arengut	1	2	3	4	?
g. kultuurkeskkonna arengut	1	2	3	4	?
h. loodus- ja kultuurmaade taastamist ning korrashoidu	1	2	3	4	?
i. kunsti ja kultuuri tarbimise võimalusi	1	2	3	4	?

13. Mida tähendab teie jaoks mõiste <u>Talu</u>? Valige toodud variantidest enda jaoks sobivaim.	NR _____
KAART 2	
14. Mille poolest erineb teie jaoks <u>väiketalu</u> mõiste <u>talu</u> mõistest? Nimetage oma sõnadega.	KIRJUTA _____ _____

<p>LOE ETTE. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika peamiseks eesmärkideks on tõsta põllumajanduse tootlikkust, kindlustada põllumajandustootjatele rahuldav elatustase, garanteerida varustus toiduainetega, stabiliseerida turgu, tagada maapiirkondade asustatus ja looduskeskkonna säilimine.</p>	
<p>15. Kas selline Euroopa Liidu ühine põllumajanduspoliitika on teie arvates kogu ühiskonna suhtes õiglane ja mõistlik?</p>	<p>1. jah kindlasti on 2. pigem on 3. pigem ei ole 4. kindlasti ei ole 5. RASKE ÖELDA</p>
<p>16. Kas te olete nõus põhimõttega, et EL maksab <u>põllumajandustootjatele toetusi</u> selleks, et tagada nendele elanikegruppidele rahuldav elatustase?</p>	<p>1. jah kindlasti nõus 2. pigem olen nõus 3. pigem ei ole nõus 4. kindlasti ei ole nõus 5. RASKE ÖELDA</p>
<p>17. Kas lisaks EL- rahadest makstavatele toetustele peaks ka Eesti riik oma eelarvest maksma maaelu toetusi, et säilitada maaelu järjepidevus ja elujõulisus Eestile omasel kujul?</p>	<p>1. peaks kindlasti 2. pigem peaks 3. pigem ei peaks, piisab EL toest 4. kindlasti ei peaks, piisab EL toest 5. kumbki ei peaks toetusi maksma 6. RASKE ÖELDA</p>
<p>18. Kas <u>põllumajandustoetusi</u> peaks saama põllumajandus-maade omanikud või tootmisega tegelejad, sh rentnikud?</p>	<p>1. maade omanikud 2. reaalsed tootjad, sõltumata sellest kas on omanik või rentnik 3. mitte kumbki, kuna toetuste süsteem on väär ⇒ JÄTKA K21 4. RASKE ÖELDA</p>
<p>19. Kui maa omanik rendib maa välja ja saab sellest renditulu, kas ta siis peaks saama veel ka Euroopa Liidu põllumajandustoetusi?</p>	<p>1. jah, rentimine ja renditulu ei muuda asja 2. ei, siis ei peaks maaomanik toetust saama 3. RASKE ÖELDA</p>
<p>20. Kas Eesti peaks maksma põllumajandustoetusi maksimaalsel võimalikul määral, nagu vanades EL riikides või...?</p>	<p>1. maksimaalsel võimalikul määral 2. pigem vähem 3. kindlasti vähem 4. RASKE ÖELDA</p>
<p>21. Kas te ise soovite/sooviksite maal elada? KÜSIMUSELE VASTAVAD KÕIK, SÕLTUMATA SELLEST, KAS VASTAJA ELAB MAAL VÕI MITTE</p>	<p>1. jah, kindlasti ⇒ JÄTKA K 24 2. jah, pigem maal ⇒ JÄTKA K 24 3. ei, pigem linnas 4. ei, kindlasti linnas</p>
<p>22. Miks te ei soovi/sooviksite elada maal? Nimetage oma sõnadega võimalikult konkreetsed põhjused.</p>	<p>KIRJUTA 1. _____ 2. _____</p>
<p>23. Millised on need võtmetegurid, mis parandaksid maaelu kvaliteeti nii, et te sooviksite elada maal? Nimetage oma sõnadega võimalikult konkreetsed tingimused.</p>	<p>KIRJUTA 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. Selliseid tegureid pole, elaksin igal juhul linnas</p>
<p>JÄTKA K25</p>	

<p>24. Miks te soovite/eelistate elada maal? Nimetage oma sõnadega võimalikult konkreetsed põhjused</p>	<p>KIRJUTA</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
--	---

<p>25... NB! JÄRGMISELE KOLMELE KÜSIMUSELE (25-26.B) VASTAVAD VAID LAINNADE JA ASULATE ELANIKUD (vt. asulatüüp), KES SOOVIKSID ELADA MAAL (vastasid K21 1. või 2.) ÜLEJÄÄNUTEGA JÄTKA K 27</p>	
---	--

<p>25. Millega te maale elama asudes sooviksite tegeleda?</p> <p>KAART 3</p>	<p>NR_____</p> <p style="text-align: right;">KIRJUTA</p> <p>8. muu_____</p>
---	---

<p>26.A Kas te oleksite nõus taastama maal mõne vana maja oma perele elamiseks?</p>	<p>1. jah, kindlasti 2. kaaluksin, oleneb tingimustest 3. kindlasti ei oleks ⇒ JÄTKA K 27</p>
--	---

<p>26.B Millistel tingimustel te seda teeks? Nimetage esmalt kõige tähtsam, peamine tingimus ja seejärel teine tingimus, kui see on vajalik.</p> <p>KAART 4</p>	<p>1. kindlasti NR_____</p> <p>2. teiseks NR_____</p> <p>kui muu, siis _____</p>
--	--

TAUSTANDMED

Sugu 1. Mees 2. Naine	Vanus _____(aastat)	Suhtluskeel 1. eesti keel 2. vene keel 3. muu	Haridus 1. alg- või põhiharidus 2. kutseharidus (ilma keskhariduseta) 3. kesk- või gümnaasiumiharidus 4. kutsekeskharidus/ keskeriharidus 5. kõrgharidus														
Perekonnaseis 1. vallaline 2. lahutatud 3. lesk 4. abielus, vabaabielus		Olete peres suurima sissetuleku tooja 1. jah 2. ei	Olete peres peamine igapäevaste sisseostude tegija 1. jah 2. ei 3. ostame koos														
Kui suur on Teie pere keskmine sissetulek ühe liikme kohta kuus? Liitke kõikide pereliikmete neto-tulud ja jagage pereliikmete arvuga. KAART 9 1. alla 1000 6. 5001-6000 2. 1001-2000 7. 6001-7000 3. 2001-3000 8. 7001-8000 4. 3001-4000 9. 8001-9000 5. 4001-5000 10. 9000+ 11. KEELDUS		Kes Te olete peamiselt? 1. Palgatöötaja ⇨ 2. Talunik 3. Vabakutseline 4. Ettevõtja, FIE 5. Õpilane, üliõpilane 6. Kodune 7. Töötu 8. Pensionär 9. Muu /täpsustage/ _____ ⇨JUHUL KUI PALGATÖÖTAJA Mis ametikohal Te töötate? 1. Asutuse/ ettevõtte tippjuht 2. keskastme juht 3. Tippspetsialist 4. Keskastme spetsialist 5. Kontoriametnik 6. Isiku- või klienditeenindaja 7. Oskustööline 8. Seadme- või masinaoperaator, mootorsõiduki juht 9. Lihttööline 10. Muu /kirjutage/ _____															
Kodu tüüp 1. Individuaalmaja 2. Osa individuaalmajast 3. Ridaelamuboks 4. Korter kuni 12 korteriga majas 5. Korter üle 12 korteriga majas	Elukoht Tallinnas (vastavad tallinlased) 1. Lasnamäe 2. Mustamäe 3. Haabersti / Õismäe 4. Kesklinn 5. Kristiine 6. Nõmme 7. Kopli/Kalamaja/Pelgulinn 8. Pirita/Merivälja		Kas Te olete: 1. Eesti Vabariigi kodanik 2. Muu riigi kodanik 3. Kodakondsuseta														
Leibkonna koosseis <table border="0"> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">Arv</td> </tr> <tr> <td>1. töötavaid täiskasvanuid</td> <td style="text-align: right;">.....</td> </tr> <tr> <td>2. tööealisi mittetöötavaid täiskasvanuid</td> <td style="text-align: right;">.....</td> </tr> <tr> <td>3. kuni 16-aastaseid lapsi</td> <td style="text-align: right;">.....</td> </tr> <tr> <td>4. 17a. ja vanemaid õppivaid noori</td> <td style="text-align: right;">.....</td> </tr> <tr> <td>5. mittetöötavaid pensionäre</td> <td style="text-align: right;">.....</td> </tr> <tr> <td>Kokku</td> <td style="text-align: right;">.....</td> </tr> </table>			Arv	1. töötavaid täiskasvanuid	2. tööealisi mittetöötavaid täiskasvanuid	3. kuni 16-aastaseid lapsi	4. 17a. ja vanemaid õppivaid noori	5. mittetöötavaid pensionäre	Kokku	Selgitus Leibkond – koos elavad, ühiste elamiskuludega pereliikmed 1- kõik üle 17-aastased (k.a.) <u>töötavad</u> liikmed, sh. töötavad pensionärid 2- kõik üle 17-aastased (k.a.), kes ei õpi, ei tööta ega saa ka pensioni 3- kaasa arvatud 16-aastased 4- noored, kes õpivad ja ei tööta või töötavad juhuslikult, ajutistel töödel 5- pensionärid (sh. invaliidsuspensionärid), kes ei tööta või töötavad juhuslikult, ajutistel töödel	
	Arv																
1. töötavaid täiskasvanuid																
2. tööealisi mittetöötavaid täiskasvanuid																
3. kuni 16-aastaseid lapsi																
4. 17a. ja vanemaid õppivaid noori																
5. mittetöötavaid pensionäre																
Kokku																